

T.C.

BARTIN ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ORMAN ENDÜSTRİ MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

COĞRAFİ İŞARET KAVRAMI VE DEVREK BASTONU ÖRNEĞİ

HAZIRLAYAN

SEVİL ÖZCAN

DANIŞMAN

DOÇ. DR. BÜLENT KAYGIN

BARTIN-2016

T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORMAN ENDÜSTRİ MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI

COĞRAFİ İŞARET KAVRAMI VE DEVREK BASTONU ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
SEVİL ÖZCAN

JÜRİ ÜYELERİ

Danışman : Doç. Dr. Bülent KAYGIN - Bartın Üniversitesi
Üye : Doç. Dr. Derya SEVİM KORKUT - Düzce Üniversitesi
Üye : Yrd. Doç. Dr. Yıldız ÇABUK - Bartın Üniversitesi

BARTIN-2016

KABUL VE ONAY

Sevil ÖZCAN tarafından hazırlanan “COĞRAFİ İŞARET KAVRAMI VE DEVREK BASTONU ÖRNEĞİ” başlıklı bu çalışma 22/ 09/ 2016 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Bülent KAYGIN (Danışman) .....

Üye : Doç. Dr. Derya SEVİM KORKUT .....

Üye : Yrd. Doç. Dr. Yıldız ÇABUK .....

Bu tezin kabulü Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 22/ 09 /2016 tarih ve 20...../.....-..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Doç. Dr. H. Selma ÇELİKİYAY
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Doç. Dr. Bülent KAYGIN danışmanlığında hazırlamış olduğum “COĞRAFİ İŞARET KAVRAMI VE DEVREK BASTONU ÖRNEĞİ” başlıklı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

22/ 09/ 2016

Sevil ÖZCAN

ÖNSÖZ

Lisans ve akademik dönemimde benimle değerli bilgilerini paylaşan, her zaman güler yüzü ile desteklerini esirgemeyen, pes etmeden çalışmayı öğreten, yüksek lisans tezimde danışmanlığımı yapan sevgili hocam Doç. Dr. Bülent KAYGIN'a içtenlikle teşekkür ederim. Ders dönemimde bana yardımcı olan ve her zaman desteklerini esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. Abdullah İSTEK'e de içtenlikle teşekkür ederim.

Yaptığım çalışma sırasında bana yardımcı esirgemeyen; Devrek Bastoncular Derneği Başkan Yardımcısı Tansel IŞIK'a ve anket formlarını uygulamama izin veren Devrek Baston üreticilerine teşekkür ederim.

Tez savunmasında jüri üyesi olarak nezaket gösteren ayrıca değerli vakitlerini harcayarak tezin incelenerek hataların düzeltilmesinde yardımcı olan kıymetli hocalarım; Doç. Dr. Derya SEVİM KORKUT'a ve Yrd. Doç. Dr. Yıldız ÇABUK'a katkıları için teşekkür ederim.

Eğitim hayatım boyunca maddi manevi desteklerini esirgmeden her zaman bana ve aldığım kararlara saygı gösteren sevgili annem Ziyafet ÖZCAN ve babam Hüseyin ÖZCAN'a sonsuz teşekkür ederim. Böylesine güzel bir aileye sahip olduğum için her zaman şükrediyorum. Size duyduğum sevgi ve minnet duygularımı kelimelere dökmek o kadar zor ki, burada yazdığım teşekkür kelimesinin içinde bu yoğun duyguların hepsi var. Teşekkür ederim sevgili ailem.

Beni destekleyen ve hep yanımda olan bütün arkadaşlarıma ve kuzenlerime teşekkür ederim.

Sevil ÖZCAN

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

COĞRAFİ İŞARET KAVRAMI VE DEVREK BASTONU ÖRNEĞİ

Sevil ÖZCAN

Bartın Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Orman Endüstri Mühendisliği Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Bülent KAYGIN

Bartın-2016, sayfa: XV + 87

Türkiye jeopolitik konumu, dört mevsimi bir arada yaşayabilen ender ülkelerden biri olması, zengin yer altı ve yer üstü doğal kaynakları, kültürü ve tarihsel birikimiyle Dünya'da eşi benzeri olmayan bir coğrafi ürün yelpazesine sahiptir. Coğrafi işaret, bu zengin coğrafyanın sahip olduğu geniş ürün yelpazesinin korunması ve özgün kılınmasında önemli bir mihenk taşıdır. Son verilere göre Türkiye'de coğrafi işarete sahip 188 ürün vardır. Bu çalışmada, coğrafi işaret tesciline sahip ahşaptan imal edilmiş tek tescilli ürün olan Devrek Bastonu Örneği ele alınarak, bu işaretin üretim yapan işletmeler üzerindeki olumlu ve/veya olumsuz etkilerinin belirlenmesi, işletmelerin bu işaret hakkında kazanım veya kazanç yönünden geri dönüşümlerinin nasıl olduğu, karşılaşılan sorunlar ve akabinde bunlara yönelik çözüm önerileri araştırılmıştır. Çalışmada anket metodu uygulanarak elde edilen veriler istatistiki olarak değerlendirilmiştir. Sonuç olarak; İşletmelerin demografik özellikleri, mevcut durumu ve coğrafi işaret etkileri gibi konular hakkında mevcut durum ve sorunlar ortaya konulmuş ve çözüm önerileri geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Coğrafi İşaret, Devrek Bastonu, Baston, Anket, Analiz, İşletme

Bilim Kodu

502.06.01

ABSTRACT

Master's Thesis

GEOGRAPHICAL INDICATIONS TERM AND THE SAMPLE OF DEVREK BATON

Sevil ÖZCAN

Bartın University

Graduate School of Natural and Applied Sciences

Forest Industrial Engineering

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Bülent KAYGIN

Bartın-2016 pp: XV + 87

Turkey has wide product range of by means of its geopolitical position and it is one rare countries since four seasons can be selen together, and it has rich underground soures, cultural and historical summation. Geographical indication is unique to protect this wide product range and it is endemic. Latest datas show there are 188 products chat have geographical indication. In this study, research has been done by dealing with the unique officially registered Devrek Walking Stick example which is mad of wooden and has geographical official registration, also positive and negative affetse have been determined for business enterprises which are producing this indication and feed back of business enterprises are in what condition about gain of this indication and problem that are encountered and solution suggestion for these problems are researched. In this study datas that are obtained are evaluated by applying questionnaire method.

As a result, solution suggestions are developed and present situations and problems are displyed about endemic qualities, present sitation and geographical indication effects.

Key Words

Geographical indication, Devrek walking stick, Walking stick, questionnaire, Analysis, Business Enterprise.

Science Code

502.06.01

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
KABUL	ii
BEYANNAME.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
TABLolar DİZİNİ.....	xii
EKLER DİZİNİ	xiv
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xv
BÖLÜM 1 GİRİŞ	1
1.1 Literatür Özeti.....	2
1.2 Çalışmanın Amacı	6
1.3 Coğrafi İşaret Kavramı	7
1.3.1 Menşe Adı	8
1.3.2 Mahreç İşareti	8
1.3.3 Coğrafi İşaret Kavramının Unsurları	9
1.4 Devrek Bastonu İmalatı	10
1.4.1 Devrek Bastonu Tarihi	10
1.4.2 Devrek Bastonunda Kullanılan Hammaddeler	11
1.4.2.1 Kızılcık Ağacı	11
1.4.2.2 Ceviz Ağacı.....	11
1.4.2.3 Sap Kısmında Kullanılan Malzemeler	12
1.4.2.4 Uç Kısmında Kullanılan Malzemeler	12
1.4.3 Baston Yapımında Kullanılan Malzemeler	12
1.5 Devrek Bastonu Üretimi.....	21
1.5.1 Ağaç Bastonun Gövde Yapımı	21
1.5.1.1 Ağaç Dallarını Doğrultma-Düzeltilme	21
1.5.2 Ağaç Baston Yapımında Kullanılan Süsleme Teknikleri	24

	<u>Sayfa</u>
1.5.2.1 Kakma Tekniği	24
1.5.2.2 Kalem İŖi Tekniği.....	25
1.5.2.3 Oyma Tekniği	25
1.5.2.4 Yakma Tekniği	26
1.5.2.5 oban entiği	27
BÖLÜM 2 MATERYAL VE YÖNTEM	28
2.1 Materyal	28
2.2 Yöntem	28
BÖLÜM 3 BULGULAR VE İRDELEME	30
3.1 Katılımcıların Demografik Özellikleri	30
3.2 İŖletmelerin Mevcut Durumu.....	32
3.2.1 İŖletmelerin KuruluŖ Tarihleri.....	32
3.2.2 İŖletmelerin Hukuki Yapıları	33
3.2.3 İŖletmelerin Kurulma Ŗekilleri.....	33
3.2.4 İŖletmelerin alıŖan Sayısı.....	33
3.2.5 İŖletmede Mesleki Eğitim GörmüŖ Teknik Elemanların Dağılımı	34
3.2.6 İŖletmelerin Üretim Ŗekilleri.....	34
3.2.7 İŖletmelerin İl DıŖında ya da BaŖka Ülkede Üretim Birimi Varlığı.....	35
3.2.8 İŖletmelerin Kapasite Kullanımları	36
3.2.9 İŖletmelerin Teknik Donanımındaki Eksiklikleri.....	37
3.2.10 İŖletmelerin Devrek Bastonu Üretiminde Kullandığı Teknoloji Biçimi	38
3.2.11 İŖletmelerin Ar-Ge Faaliyetleri Durumu	38
3.2.12 İŖletmelerdeki Ürünlerin Kalite Durumu	39
3.2.13 İŖletmelerin Marka Durumu	40
3.2.14 Devrek Bastonu İŖletmelerinin Üretim Ŗekilleri.....	40
3.2.15 İŖletmelerin Üretimle İlgili KarŖılaŖtıkları Sorunlar	41
3.2.16 İŖletmelerin Üretimle İlgili Yenilik ve GeliŖmeleri	41
3.2.17 İŖletmelerin Hizmet İçi Eğitim Uygulama Ŗekli	42
3.2.18 İŖletmelerin MüŖteri KitleŖi.....	42

	<u>Sayfa</u>
3.2.19 İşletmelerin Tanıtma Faaliyetleri	43
3.2.20 İşletmelerin Pazarlama Faaliyetleri	43
3.2.21 Devrek Bastonu Farklılık Durumu	44
3.2.22 Devrek Bastonu Standart Durumu	44
3.2.23 İşletmelerin Kullandığı Metot Yöntemi	45
3.2.24 İşletmelerin İlçede Kurulmasındaki Etkili Sebepler	45
3.2.25 Devrek Bastonunun Türkiye'de Tanınırlığı	46
3.3 Coğrafi İşaretin Etkileri	47
3.3.1 İşletmelerin Coğrafi İşaret Kavramı Hakkında Bilgisi	47
3.3.2 İşletmelerin Coğrafi İşaret Kavramını Tanımlama Durumu	47
3.3.3 Coğrafi İşaret Tesciline Sahip Ürünlerin Denetim Mekanizması Durumu	48
3.3.4 Coğrafi İşaretin İşletmelere ve Bölgeye Katkı Durumu	49
3.3.5 Coğrafi İşaret Tesciline Sahip İşletmelerin Koruma Durumu	49
3.3.6 Coğrafi İşaret Durumu	50
3.3.7 İşletmelerin Coğrafi İşaret Aldıktan Sonraki Değişimi	51
3.3.8 Coğrafi İşaret Aldıktan Sonraki Yenilik Çalışmaları	51
3.3.9 İşletmelerin Kar Marjı Seyri	52
3.3.10 İşletmelerin Coğrafi İşaretten Memnuniyeti	52
3.3.11 İşletmelerin Coğrafi İşaretten Beklenti Durumu	53
BÖLÜM 4 SONUÇ VE ÖNERİLER	54
KAYNAKLAR	59
EKLER	64
ÖZGEÇMİŞ	71

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Sayfa No
1. Buhar kazanı.....	12
2. Baston Tezgâhı.....	13
3. Doğrultma ve düzeltme tahta.....	13
4. Rende.....	13
5. Şerit testere.....	14
6. El tornası.....	14
7. Fırça.....	15
8. Dişçi freze.....	15
9. Mengene.....	15
10. Kıl testere.....	16
11. Düz törpü.....	16
12. Balıksırtı törpü.....	16
13. Düz eğe.....	17
14. Bıçak.....	17
15. Sistire.....	17
16. Zımpara kâğıdı.....	18
17. Yakı kalemi.....	18
18. Dişçi frezesi.....	19
19. Boya.....	19
20. Tiner.....	20
21. Tutkal.....	20
22. Kezzap.....	20
23. Sedef.....	20
24. Kızılıcık dalı.....	21
25. Buhar kazanı.....	21
26. Doğrultma-düzeltilme tahtası.....	22
27. Şerit testere.....	22
28. El tornası.....	23

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Sayfa No
29. Sap kısmı sedefli baston	24
30. Gümüş kakma baston sapı ve gümüş tel ile kakmalı baston	24
31. Kalem işi baston sapları	25
32. Oyma tekniği ağaç baston	25
33. Beyaz baklava desenli baston	26
34. Yılan desenli baston	26
35. Yakma tekniği ile süslenmiş baston	27
36. Çoban çentiği bastonlar	27

TABLULAR DİZİNİ

Tablo		Sayfa
No		No
1.	Katılımcıların demografik özellikleri	31
2.	İşletmelerin kuruluş tarihleri	32
3.	İşletmelerin hukuki yapıları.....	33
4.	İşletmelerin kurulma şekli	33
5.	İşletmelerde çalışan toplam personel sayısı	34
6.	Üretimde çalışan personel sayısı	34
7.	İşletmede çalışan teknik eleman sayısı	34
8.	İşletmelerin üretim şekilleri.....	35
9.	İşletmelerin üretim miktarları.....	35
10.	İşletmelerin il dışında veya başka ülkede üretim birimi varlığı	36
11.	İşletmelerin kapasite kullanımları	36
12.	İşletmelerin tam kapasite çalışmama nedenleri	36
13.	İşletmelerin teknik donanımlardaki eksiklikleri.....	37
14.	İşletmelerin Devrek bastonu üretiminde kullandığı teknoloji biçimi.....	38
15.	İşletmelerin düzenli Ar-Ge faaliyetinde bulunan ayrı bir birimin varlığı.....	39
16.	İşletmelerin herhangi birimden Ar-Ge alma durumu	39
17.	İşletmelerin yararlandığı Ar-Ge hizmeti	39
18.	İşletmelerdeki ürünlerin kalitesi	40
19.	İşletmelerin marka durumu	40
20.	İşletmecilerin üretim şekli durumu.....	40
21.	İşletmelerin üretimle ilgili karşılaştıkları sorunlar	41
22.	İşletmelerin yenilik ve gelişmeleri	41
23.	İşletmelerin hizmet içi eğitim uygulama şekilleri	42
24.	İşletmelerin müşteri kitlesi	42
25.	İşletmelerin tanıtma faaliyetleri türleri.....	43
26.	İşletmecilerin pazarlama durumu	44
27.	Devrek bastonu farklılık durumu	44
28.	Devrek bastonu standart durumu.....	45
29.	İşletmelerin kullandığı metot yöntemi	45
30.	İşletmelerin ilçede kurulmasında etkili sebep	46

31.	Devrek bastonu tanınırlığı	46
32.	Devrek bastonu tanınmama sebepleri.....	47
33.	İşletmelerin coğrafi işaret bilgisi	47
34.	İşletmelerin coğrafi işaret kavramını tanımlama durumu	48
35.	Coğrafi işaretlerin denetim mekanizması durumu	48
36.	Coğrafi işaretlerin işletmelere ve bölgeye katkısı	49
37.	Coğrafi işaret tesciline sahip işletmelerin korunma durumu.....	50
38.	Coğrafi işaret durumu.....	51
39.	Coğrafi işaret aldıktan sonraki değişikliği.....	51
40.	Coğrafi işaret aldıktan sonraki yenilik çalışmaları	52
41.	İşletmelerin yenilik çalışmaları	52
42.	İşletmelerdeki kar marjı seyri durumu	52
43.	İşletmelerin coğrafi işareten memnuniyeti.....	53
44.	İşletmelerin coğrafi işareten beklenti durumu.....	53

EKLER DİZİNİ

Ek	Sayfa
No	No
Ek A.....	64

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

°C : Santigrat derece

% : Yüzde

KISALTMALAR

TSE : Türk Standartları Enstitüsü

Vb. : Ve benzeri

KHK : Kanun Hükmünde Kararname

TPE : TÜRK Patent Enstitüsü

PDO : Protected Designation of Origin (menşe adı)

PGI : Protected Geographical Indication (mahreç adı)

ETI : Ethiopian Trademark Initiative

ABD : Amerika Birleşik Devletleri

AB : Avrupa Birliği

KOSGEB : Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı

AR-GE : Araştırma - Geliştirme

TÜBİTAK : Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu

A.Ş : Anonim Şirket

Ltd. : Limited Şirket

Yy : Yüzyıl

Cm : Santimetre

Km : Kilometre

SPSS : Statistical Package for the Social Sciences

N : Newton

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Günümüzde alacağımız ürünlerin etiketleri, markası, içindekiler, organik ürün, Türk Standartları Enstitüsü (TSE) damgalı, coğrafi işaret almış ürün vb. gibi ayırt edici özellikteki ürünleri kullanan bilinçli tüketici sayısı artmaktadır. Bu nedenle tüketici algısında kaliteli ürünün yanında markalı, tescilli, etiketli ürünlerin etkili kullanımı oldukça artmıştır. Bu gibi etiketlerin içinde coğrafi işaret almış ürünlerde günümüzde yaygın olarak karşımıza çıkmaktadır.

Coğrafi işaret, belirli bir alandan kaynaklanan bir ürünün tanımlayan ya da kalitesi, ünü veya diğer karakteristik özellikleri bakımından coğrafi kaynağına atfedilen, bir bölgeyi temsil eden sınaî mülkiyet hakkıdır (İlıcılı, 2005). Coğrafi işaret, coğrafi bölgenin özelliklerini taşıyan yöresel ürünlerin coğrafyaya özgü olması, yörenin özelliklerini taşıması ve coğrafya dışında üretilebilir olmaması en temel ayırt ediciliğidir. Aynı zamanda coğrafi işaretin önemli olması bölgesel ve kırsal kalkınmaya etkisinin teşvikini sağlayan olgu olmuştur (Kan, 2011).

Türkiye'de coğrafi işarete sahip olabilecek birçok ürün çeşidi vardır. Bu çeşitlilik sayesinde ülkedeki milli ve kültürel değerler ortaya çıkmaktadır. Ülkemizde değerlerin özelliklerini kaybetmemesi için yasal koruma gereklidir. Coğrafi işaret etiketine sahip olacak ürünlerin korunması yasal ortamla mevcuttur.

Coğrafi işaret tescili 544 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) gereğince Türk Patent Enstitüsünün görevleri arasında yer almaktadır. 554 sayılı Coğrafi işaretlerin Korunması Hakkında KHK 27.6.1995 tarihinde, kararnamenin bazı maddelerinde düzenlemeler yapan ve cezai hükümleri getiren 4128 sayılı kanun 7.11.1995 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Tescil için gerekli olan yasal alt yapı ise uluslararası normlara uyumlu düzenlenmiştir (Kan, 2011).

Ahşap ürünlerinde üzerine ulusal bazda coğrafi işaret etiketi korumasıyla sadece Devrek bastonu bulunmaktadır. Devrek bastonunun coğrafi işaret başvurusu 10.07.2003 tarihinde yapılmış olup, 09.01.2004 yılında kabul edilmiş ve Resmi Gazete’de yayınlanmıştır (URL-1).

Ülkemizde geleneksel Anadolu sanatlarından olan el yapımı baston imalatı yapan ve üreticilerin bir yerde toplandıkları 8 yer vardır. Bunlar, Zonguldak-Devrek, Bitlis-Ahlat, İstanbul-Beykoz, Ankara-Gölbaşı, Balıkesir, Ordu, Konya ve Sakarya’dır (Megep, 2014a). Ulusal ve yerel basın araştırması sonucu Türkiye’de baston denildiğinde, baston merkezi olarak Devrek bastonu ve Ahlat bastonu ön plandadır. Devrek ve Ahlat bastonunun ön planda olması bastonculuğun çok eski zamandan gelişmesi, belli bir geçmişinin olması, baston süslemesinin değer olarak düşünülmesi ve geleneksel olarak hem Türkiye hem de Dünya’da ün yapmış olmasından kaynaklanmaktadır (Megep, 2014a).

Çalışmanın ana materyali baston, ilk çağlarda silah savunma aleti olarak kullanılırken günümüzde yürümeye yardımcı dayanak veya aksesuar olarak kullanılmaktadır. Devrek bastonu coğrafi işaret olarak farklılığını ortaya koymuştur.

1.1 Literatür Özeti

Canada ve Vazquez (2005) yaptıkları çalışmada; coğrafi işaret etiketi almak için ürünün kalite sertifikasyon sisteminin kurulması, yerel gıdanın inovasyon gelişimi ve coğrafi işaretin denetimindeki rolü incelenmiştir. İspanya’nın zeytinyağı ile ilgili ampirik çalışma yapılmıştır. Çalışmada 3 hipotez doğrulanmıştır; birinci hipotez, ürün dağıtıcılar için PDO’lu etiketlerin kalite güvence sistemini oluşturduğu belirtilmiştir. İkinci hipotez, PDO Düzenleme Kurulumu, özellikle kalitenin artması için bilginin ve inovasyon gelişimi bakımından yerel ve tam profesyonel olmayan faaliyetleri koordine edip destekleneceğini ortaya koymuşlardır. Üçüncü hipotez, çalışmada yerel sertifikalı ürün sistemleri, çevre ve sürdürülebilir kalkınma ile birlikte kalite özelliklerini birleştirmenin başladığını belirtmişlerdir.

Gündoğdu (2006), çalışmasında coğrafi işaretin fonksiyonları, durumu, benzer kavramlarla karşılaştırılması, menşe ve mahreç adı arasındaki farklılığa ve yeni gelişen ülkelerdeki

öneme değinilmiştir. Coğrafi işaretlerin tescili, denetim ve kullanımını irdelemiştir. Coğrafi işaret kavramı marka ile ilişkisi sorunlarla birlikte değerlendirilip, coğrafi işaretin korunması ve hükümsüzlüğünü inceleyerek sonuçlarla sunulmuştur.

Teuber (2007), çalışmasında ürün farklılaştırması aracı olarak görülen coğrafi işarete kahve sektöründe de ilginin arttığı belirtilmiştir. Kolombiya ile Jamaika gibi bazı ülkeler ve bölgeler coğrafi işaret koruması ile yasal olarak korunurken, çoğu ülke de kahve için coğrafi işaret olarak yasal koruma elde edememiştir. Avrupa Birliği içerisinde Cafe ve Colombia kabulü olan PGI (Protected Geographical Indication) ve ETI'nın (Ethiopian Trademark Initiative) kahve üreten ülkeleri kendi coğrafi işaretleri ve yasal korunması için cesaretlendirdiği belirtilmiştir. ABD'nin online perakende mağazaları tek menşeli kahvenin önemli yüksek perakende fiyatta olduğu belirtilmiştir. Çalışmanın sonucu olarak, tek menşeli üreticiler internet verileri ile yapılan hedonik fiyatlandırma modeli, üreticiler tarafından ödenen fiyatın ülke ve menşenin kahve sektörünün pazarlanmasında önemli fiyat belirleyici olduğu belirtilmiştir.

Moschini vd., Menapace, Pick (2008) yaptıkları çalışmada; coğrafi işareti ekonomik açıdan ele almış ve coğrafi işaret tescilinin güvenilir ve kaliteli olarak hizmet vermesi için sertifikasyon masrafının yapılmasını belirtmişler. Coğrafi işaretlerin; faydalarından yararlanılabileceği, faydalanıcıların tüketicilerin olduğu, yüksek kalitelide ürün üretimi için sahip olduğu kısıtlı faktörlere ilişkin ilgi çekilebilirliği sonuç olarak belirtilmiştir.

Nizam (2009), çalışmasında tarım sektöründe, fikri mülkiyet hakkının korunması için coğrafi işaret tesciline sahip olmanın önemli araçlardan birisi olduğunu belirtmiştir. Çalışmada, coğrafi işaretin teşvik edilmesi, tanıtılması, pazarlama olanakları üzerine uygulamaları özellikle meta tedarik zincirinin yenilik yapılarak organizasyonu ve yönetişimi hakkında tartışmayı belirtmiştir. Burada coğrafi işaretlerin sadece kalite şematiğinden değil, yeni yönetim aracı ile yerleşen üretim sisteminin yeniden düşünülmesi gerektiğini savunmaktadır.

Coğrafi işaret etiketi almış ürünlerin yöreye, bölgeye veya ülkeye katkı sağlamasının yanında pazar konusunda da coğrafi bölgeye katkısı olduğu düşünülmektedir. Pazarlama yöntemlerinde biride e-pazar yöntemi olup diğer ürünlerin yanında yöresel ürünlerin de e-pazar yöntemi satışa sunulmaktadır. Yalçın (2009)'a göre "Yöresel ürünlerin

pazarlanmasında e-ticaretin etkisinin incelenmesine yönelik bir araştırma” isimli çalışmada coğrafi işaret almış ürünlerin Türk Patent Enstitüsü (TPE) tescilli yöresel ürünlerin araştırması yapılmıştır. E-ticaret pazarını oluşturan üreticilerin, oluşturmayana göre daha deneyimli olduğu söylenebilir. Yapılan çalışmada, anket sonuçları sonucunda sadece Türkiye’de yöresel ürün pazarlayan işletmeler mevcut web sayfalarını tanıtım amaçlı durağan web sayfası olduğunu belirtmişler ve işletme nitelikli web sayfası kullanılarak tüketici algısını artıran, alıcı ve satıcıyı buluşturan yöresel işletmeler e-ticaret pazarının aktif kullanılması gerektiğini vurgulamıştır.

Tuncay (2009), çalışmasında birinci bölümde; coğrafi işaretin tanımı, unsur ve çeşitlerine değinmiş olup benzer kavramlarla ilişkisini değerlendirmiştir. İkinci bölümde; coğrafi işaretlerin tarihteki gelişimi, önemi ve uluslararası düzenlemelerdeki önemlerinden bahsetmiştir. Üçüncü ve dördüncü bölümde coğrafi işaretin tescil, nasıl kullanılacağı, denetimleri, korunması hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir. Bunların yanında coğrafi işareti hukuki yönden değerlendirip, coğrafi işaretlerin hükümsüzlüğü anlatılmıştır.

Demirer (2010), çalışmasında coğrafi işaretlerin yöresel ürün piyasasında iktisadi çözümlenerek ele almıştır. Coğrafi işaret etiketinin gerekçelerle iktisadi analizin inceleme nesnesi tartışılmış ve coğrafi işaret ve yöresel ürün piyasası, hukuksal yönden ele alınarak Fransa (Rokfor peyniri) ve Türkiye (Ezine peyniri) örnekleri coğrafi işaret sisteminin gerçekleşme şekli tartışılmıştır.

Zuluğ (2010), çalışmasında İstanbul’da coğrafi işaretli gıda ürünlerinde tüketici tercihlerine ilişkin inceleme yapılmıştır. Gıda ürünüde tüketici davranışı, gıda güvenlik kavramı, üründe etiket bilinci, coğrafi işaret hakkında bilgi, gıda ürünlerinde tüketici tercihi ve ödeme isteği araştırılmıştır.

Albayrak ve Güneş (2010a) yaptıkları çalışmada; geleneksel ürünlerin önemini vurgulamak ve ürünleri Türkiye’deki açısından değerlendirilmiştir. Geleneksel ürünlerin; pazarlanmasında özellikle ürün farklılaştırmasında, küçük ve orta ölçekli işletmelerin dünyada talebin artmasında avantaj olduğu belirlenmiştir. Türkiye birçok ekolojik ve kültürel farklılığı taşıdığından, coğrafi işarete sahip olabilecek çeşitli ürünler olabileceğini belirtilmiştir.

Albayrak ve Güneş (2010b) yaptıkları çalışmada; coğrafi işaretin Avrupa birliği ülkelerinde, marka yönetimi ve ürün farklılaştırılmasının bir araç olarak kullanıldığı belirtilmiştir. Analiz sonucunda, AB ülkelerinde PDO ve PGI'nin tescilli coğrafi işaretin %24'ünün meyve veya sebze, hububat ürünleri olduğu, %20'sinin peynir ürünleri olduğu, %26'sını taze et ve yağ ürünlerinin oluşturduğu belirtilmiştir.

Şentürk (2011), çalışmasında coğrafi işaret etiketinin korunmasının ekonomik etkisi belirtilerek, Dünya ve Türkiye'de coğrafi işaretin korunmasının kapsamı araştırılmıştır. Coğrafi işaretin korunmasında ekonomik etkiler mikroekonomik ve makroekonomik olarak incelenmiştir. Mikroekonomik; coğrafi işaretli ürünlerin tanınmasını ve pazarlamayı artırarak ürünün farklılaşmasını sağlarken; makroekonomik açıdan büyümesi ve kalkınması, iç ticaretten çok dış ticarete istihdam sağlandığını belirtmiştir.

Özgür (2011), çalışmasında coğrafi işaretin Avrupa Birliğindeki mevzuatı ile Türkiye'deki mevzuatı karşılaştırılarak yapılması gerekenler ve eksikleri önerilerle sunmaktadır.

Kan (2011), çalışmasında coğrafi işaretin Akşehir bölgesinde örgütlenme modelinin nasıl kurulması gerektiğini ve ekonomik kalkınmaya etkisini araştırmıştır. Değerlendirme sonucunda coğrafi işaretin tanınmış olması, bölge ekonomisinde birinci kaynağın gelir kaynağının olduğu, coğrafi işaret beklentisinde ilk olarak ürünün fiyatını artışı gelirken ürünün tanıtım ve korunması olduğu belirtilmiştir. Bölgeye etkisinde ise, üreticilerin beklentilerini karşılamadığı belirtilmiştir.

Meral (2013), çalışmasında coğrafi işaretli ürünlerin fiyat olarak fazla ödeyeceği yüzde elliden fazla çıktığı tespit edilmiştir. Ayrıca Gemlik zeytinin diğer zeytinlerden ayıran özellik coğrafi işaret etiketine sahip olması olduğunu belirtmiştir.

Atay (2013), çalışmasında coğrafi işaretin yerel ürünü inceleyerek, kaydedilmesi, kullanım ve incelenmesi, kaydetme şartı ve aşaması, ulusal ve uluslararası düzenlemeler, ticari markalar yoluyla koruma hususlarını incelemiştir. Sonuç olarak düzenleyici çerçevenin oluşum ve gelişimi coğrafi işaretin yerel ürün koruması garanti altında olduğunu belirtmiştir.

Bulut (2013), çalışmasında SWOT analizi yaparak, coğrafi işaretli Ezine peynirinin kırsal kalkınmada etkin kullanımına yönelik öneriler vermiştir.

Erol (2014), çalışmasında yöresel ürünlerin ve kültürünün korunması önemini, Türkiye'de ve Avrupa'da kavramsal farklılığı belirtmiştir.

Gündeğer (2014), çalışmasında Çanakkale ilinin coğrafi işaretli ürünlerin, bölgesel turizm gelişiminin incelenmesi ve nasıl değerlendirileceği, kurum ve kuruluşların görüşleri alınmıştır. Araştırma sonucunda; Çanakkale ilinin coğrafi işaret almış ürünlerinin doğru, etkili şekilde tanıtımı ve pazarlanmasında bölgesel turizm gelişiminde etkilidir.

Yürekli (2015), çalışmasında coğrafi işaretin tanınmaması, coğrafi işaret almış ürünlerin tescilinin özensiz olduğu ve tescilli ürün belgelerinde bir standartın olmadığını belirtmiştir.

Çakaloğlu (2015), çalışmasında coğrafi işaret etiketine sahip Finike Portakalı ve coğrafi işaret etiketine başvurulmuş Tavşan Yüreği Zeytin'inin tüketici algısı ölçülmüştür. Çalışma sonucunda, Finike Portakal'ının marka değeri taşıdığı ve coğrafi işaretli olduğu için yüksek fiyata satıldığı gözlenmiş, Tavşan Yüreği Zeytin'inde ise coğrafi işaret etiketine sahip olmadığı ve tanınmadığı için Finike Portakal'ına göre daha az fiyatta satışa sunulduğu gözlenmiştir.

Oğuz (2016), çalışmasında Siirt iline gelen turistlerin coğrafi işaretli ürünlere karşı görüşleri ve turizm ürünü olarak yaygın kullanımı hedeflenmiştir. Yaş, eğitim ve gelir değişkenine göre coğrafi işaretin daha önceden duyulması arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Analizlere göre; gelir düzeyinin coğrafi işaretli ürün tüketimi arasında anlamlı ilişki görülmüştür. Yaş, medeni durum, eğitim ve gelir durumu turizm sorunu yargılarında değişiklik göstermiş ve medeni durum bağlı olarak turizmin Siirt iline katkısının düşüncesi arasında anlamlı ilişki vardır.

1.2 Çalışmanın amacı

Kronolojik literatür şeklinde yukarıda bahsedilen alanların dışında bir alan olan “ağaç işleri ya da orman ürünleri sektörü ” olarak nitelendireceğimiz bir alanda Devrek bastonu konulu şimdiye kadar bir çalışma yapılmadığı tespit edilmiştir. Bu çalışmanın amacı, coğrafi işaret

tesciline sahip ahşaptan imal edilmiş tek tescilli ürün olan Devrek Bastonu Örneği ele alınarak, bu işaretin üretim yapan işletmeler üzerindeki olumlu ve/veya olumsuz etkilerinin belirlenmesi, işletmelerin bu işaret hakkında kazanım veya kazanç yönünden geri dönüşümlerinin nasıl olduğu, karşılaşılan sorunlar ve akabinde bunlara yönelik çözüm önerileri geliştirmektir.

Tez çalışması kapsamında birinci bölümde, “Coğrafi işaret” ve “Devrek bastonu üretimi” hakkında genel bilgiler verilmiştir. Coğrafi işaret kavramının tanımı, menşe ve mahreç adı, coğrafi işaret kavramının unsurları verilmiştir. Devrek bastonu üretimi kısmında; bastonun tarihi, üretimi ve kullanılan ağaç türleri, baston yapım aşamaları hakkında bilgiler verilmiştir. İkinci bölümde ise; Devrek ilinde faaliyet gösteren baston işletmecilerinin Bastoncular Derneği üyelerine, coğrafi işaret hakkında bilgileri, coğrafi işaretin etkileri, coğrafi işaret tescillindeki eksiklikler gibi konular hakkında anket uygulamaları yapılmış ve üçüncü bölümde ise anket sonuçları değerlendirilerek sonuçlar ortaya koyulmuştur.

1.3 Coğrafi İşaret Kavramı

Ülkemiz sahip olduğu doğal zenginlikleri, jeopolitik konumu, iklim koşulları, kültürü ve bilgi birikimi, tarihiyle dünyada benzeri olmayan coğrafi ürün çeşitliliği ile ön plandadır. Coğrafi ürün, Türkiye’de her ilin, ilçenin ve yöreye özgü ürünün üretimini ile özdeşleşmiştir. Böylece, Türkiye’ye özgü olan ürünler, kendilerine kaynak olan coğrafi bölge isimleri ile bilinmektedir. Bu ürünler ise “coğrafi işaret” korumasına sahip olmaktadır (Erol, 2014). Belirli bir alandan kaynaklanan bir ürünü tanımlayan ya da kalitesi, ünü veya diğer karakteristik özellikleri bakımından coğrafi kaynağına atfedilen, bir bölgeyi temsil eden sınaî mülkiyet hakkına “coğrafi işaret” denir (Ilıcalı, 2005).

Coğrafi İşaretlerin Korunması Hakkında 555 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) uyarınca hukukumuzda coğrafi köken gösteren işaretlere ilişkin “coğrafi işaret” üst kavramı ve bunun alt dalları olarak da “mahreç işareti” ve “menşe adı” kavramları kabul edilmiştir (Gökovalı, 2007). Sınai haklardaki gibi, coğrafi işaretlerin korunması tescille olmaktadır. Ürünlerin tescil belgesine sahip olması için Türk Patent Enstitüsüne başvurulması gereklidir. 27 Haziran 1995 tarih ve 555 sayılı KHK’ne ile Coğrafi işaret ile ilgili yasal düzenleme yapılmıştır. Ulusal düzeyde olan yasal düzenleme diğer ülkelerde de korumanın sağlanabilmesi için her ülkede tescil ettirilmelidir (Erol, 2014). Coğrafi

işaretlerin diğer sınaî mülkiyet haklarından üstünlüğü belirli şartlarda üretim yapan kişilerin hepsini korumasıdır.

1.3.1 Menşe adı (Protected Designation of Origin) (PDO):

Coğrafi sınırları belirlenmiş alan, yöre, bölge, ülkeden kaynaklanan, belirgin bir ünü, niteliği veya farklı özellikleriyle bu alan, yöre veya bölge ile özdeşleşmiş coğrafi yerin insan faktöründen ya da doğasından kaynaklanan özelliğe sahip, üretimi, işlenmesi ve diğer işlemlerinin tümüyle bu alan, yöre, bölge sınırları içinde üretilen bir ürüne “menşe adı” denilmektedir (Erol, 2014). Menşe adı; menşe adına konu ürünün tamamı ile tanımlanan yerde üretilmiş olmasını gerektirir (Erol, 2014).

Bir ürünün menşe adı olabilmesi için aşağıdaki şartların sağlanması gereklidir:

- Coğrafi sınırları belirlenmiş alan, yöre, bölge veya ülkeden kaynaklı ürün olması,
- Ürünün tüm özellikleri ve nitelikleri bu alan, yöre veya bölgeye has doğasından ve beşeri özelliklerinden kaynaklı olması,
- Ürünlerin üretimi, işlenmesi ve diğer işlemlerin tümüyle alan, yöre, bölge sınırları içinde üretilen bir ürün olmasıdır (Erol, 2014).

Bu özelliklere sahip ürünler menşe adı olarak anılmakta ve tanınmaktadır. Bu tür ürünlere örnek olarak; Ege Pamuğu, Eskişehir Lületaşı, Çelikhan Tütünü, Akşehir Kirazı, Devrek Bastonu, Ödemiş Patatesi verilebilir. Görüldüğü üzere araştırma konumuz olan Devrek bastonu menşe adı kategorisine aittir.

1.3.2 Mahreç İşareti (Protected Geographical Indication) (PGI):

Coğrafi sınırları belirlenmiş bir yöre, alan veya bölgeden kaynaklanan, belirgin bir niteliği, ünü veya diğer özellikleriyle bu yöre, alan veya bölge ile özdeşleşmiş yöre, alan veya bölge ile özdeşleşmiş bir ürün olması yanında üretimi, işlenmesi ve diğer işlemlerinde en az birinin belirlenmiş yöre, alan veya bölge sınırları içinde üretilen ürünlerin belirleyici işaretidir (Erol, 2014).

Bir ürünün mahreç işareti alabilmesi için aşağıdaki şartları sağlaması gereklidir:

- Coğrafi sınırları belirlenmiş alan, yöre, bölge veya ülkeden kaynaklı ürün olması,
- Belirgin bir ünü, niteliği veya farklı özellikleri ile bu alan, yöre veya bölge ile özdeşleşmiş bir ürün olması,
- Ürünün üretimi, işlenmesi ve diğer işlemlerden en az birinin sınırları belirlenmiş coğrafi alanda gerçekleşmesi gerekir (Erol, 2014).

Bu ürünlere örnek: İnegöl Köftesi, Damal Bebeği, Denizli Leblebisi, Sivas El Halısı, Isparta Halısı, Siirt Battaniyesi verilebilir.

1.3.3 Coğrafi İşaret Kavramının Unsurları

Coğrafi işaret tescilli belgesi ürünün ayırt edici özelliğinden dolayı ön planda olup, coğrafi işarete sahip olmak için bazı unsurlar olması gerekmektedir. Bunlar;

Ürün: Ürün kavramı, kelime olarak “doğadan elde edilen, üretilen yararlı şey, mahsul” anlamına gelmektedir (Erol, 2014). Verilen işaretin coğrafi işaret olabilmesi için öncelikle bir ürünü belirtmesidir. Coğrafi işaret etiketi, ürünün kökenini ve kullanılan ürünün diğerlerinden farkını ortaya koyar. Coğrafi işaret etiketi denilince akla ilk gelen ürün olmakla beraber, ürünlere sınıflandırma getirilmektedir. Avrupa Birliği hukukunda ürün sınıflandırması oluşturulduğu ve korumanın bu sınıflandırmaya göre sınırlı olduğu görülmektedir (Kan, 2011). Bir ürünün Türk Hukukunda korunabilmesi için; el sanatları, sanayi, maden, doğal veya tarım ürününden birisi olması gerekmektedir.

Belirli bir coğrafya: Bir coğrafyadan kaynaklanan coğrafi sınırları belirlenmiş ürünleri ifade etmektedir. Madrid Sözleşmesinde coğrafi alan ülke veya ülkede olan alan, bölge olarak yer alır ve coğrafi alan; Lizbon Sözleşmesinde ve TRIPS'te ülke veya ülkedeki yöre, bölge olarak belirtilir (URL-2). Coğrafi alan; Türk Hukukunda “bir bölgenin, belirli bir yörenin ya da istisnai durumlarda bir ülkenin” adından olacağı belirtilmiştir (Erol, 2014).

İşaret: Coğrafi işaret ürünün farklılığını belirtmektedir. 555 sayılı KHK'nin m.17/1 de belirtilmesi gibi “Coğrafi İşaretlerden menşe adları, sicilde belirtilen coğrafi bölgede faaliyet gösteren üreticiler tarafından, sicilde belirtilen ürünlerin üzerlerinde veya ambalajlarında, bu ürünlerin sicilde gösterilen kalite, ün ve diğer özellikleri taşıması

koşuluyla ticari olarak kullanılır”. Ürünlerin üzerinde belirtilen işaret, ad ve ifadeler işaret unsuru olarak belirtilmektedir. Bu unsurun ele alınması ve coğrafi işaretlerin “coğrafi bir ad” olma zorunluluğunun bulunup bulunmadığı sorunu olmasındır (Erol, 2004).

Ürünün Belirli Bir Karakteristik Taşımış olması: Coğrafi işarete sahip ürünlerin üretildiği coğrafi alanın toprak, nem, iklim vb. beşeri zenginlikleri ile belirli özelliğe sahip olup diğer ürünlerden farklılaşmıştır.

Ürünün Karakteristik Özelliği İle Coğrafi Kökeni Arasında İlişki Olması: Coğrafi İşaretli ürünlerin en önemli özelliği ürünün karakteristik özelliği ile kökeni olan coğrafya arasında ilişkinin bağlantılı olmasıdır (Erol, 2014).

1.4 Devrek Bastonu İmalatı

Devrek ilçesi Türkiye’de Karadeniz bölgesinde yer alan Zonguldak iline 60 km. uzaklıktadır (URL-3). Devrek ilçesi, geniş alana yayılmış ormanlarla kaplıdır. Bölgenin ormanlarla kaplı olması nedeniyle halkı orman ürünlerinin işlenmesine yönelmiş ve atölyeler açmışlardır. Devrek’te 18.yüzyılda mobilyacılık ve bastonculuk sektörü oldukça ilerlemiştir ve hammadde yönünden zengin olan ilçe ustaların el sanatları ile birleşerek ağaca değer kazandırmışlardır.

1.4.1 Devrek Bastonu Tarihi

Baston kelimesi İspanyolca olarak günümüze girmiş ve kullanılmaktadır. Devrek bastonculuğu işletmeciliği 18.yüzyıllara dayanmaktadır. Devrek bastonu hakkında 1833 Kastamonu Salnamesinde yazılı belgeden en eskisi olarak bulunmuştur. Devrek ve çevresinde el işi yapımı sigaralık, sandık ve benzeri ürünlerin yanında kızılçık dalından yapıma bastondan övgü ile bahsetmiş ve uzun bir geçmişe sahip olduğunu belirtmiştir (URL-4).

Devrek bastonculuğunu büyük önem kazanarak babadan oğula, ustadan çırağa geçerek günümüze kadar ilgi ile devam etmektedir. 1980’li yıllarda Münteka Çelebi usta Devrek bastonu imalatına başlamış ve Devrek bastonu kendi motifleri ile ön plana çıkmıştır. 1933 yılında Zonguldak’ta düzenlenen tasarruf ve yerli malı haftasında Aziz Salman ustanın bastonlarını sergilemesiyle geniş bir topluluğa hitap edecek biçimde yöre dışına ilk çıkışını yapmıştır ve Devrek’te bastonculuğun tarihi de böyle başlamıştır (URL-5).

Günümüzde Baston imalatı devam etmekte olup Zonguldak Bülent Ecevit Üniversite'sinde araştırma merkezi, el sanatlarının bir alanı olan Devrek Bastonu bölümü açılarak Bastonculuk sektörü için ustalar yetiştirmekte ve Halk eğitim merkezi kurslarında da Bastonculuk dersleri verilmektedir.

1.4.2 Devrek Bastonu Kullanılan Hammadde

1.4.2.1 Kızılıcık Ağacı

Devrek bastonunu, Devrek bastonu yapan ince, zarif ve dayanıklı özelliğinden dolayı kullanılan hammaddenin kızılıcık ağacı olmasıdır. Kızılıcık ağacı, Bolu ilinin Mengen ilçesi ve Karabük'ün Yenice ilçesi arasındaki 70 km'lik bir orman alanında yetişerek hammadde olarak bölgede çok bulunur (URL-6). Sancak, (2010) çalışmasında, Kızılıcık odununun fiziksel özelliklerinden rutubet miktarı % 13.341, lif doygunluğu rutubeti %26.211, odunun içerisine alabileceği en yüksek su miktarı %70.970, hava kurusu özgül ağırlığı 0.947 g/cm³, tam kuru özgül ağırlığı 0.904 g/cm³, hacim-yoğunluk değeri 0.726 g/cm³, hacmen daralma %18.41, hacmen genişleme ise %22.16 olarak bulunmuştur. Mekanik özelliklerden liflere paralel basınç direnci 579.88 kg/cm², eğilme direnci 978.737 kg/cm², elastikiyet modülü 59320.13 kg/cm², şok direnci 0.769 kg/cm², teknolojik özelliklerden ise Brinell sertlik liflere paralel yönde 11.16 kg/mm², radyal yönde 6.49 kg/mm², teğet yönde 7.64 kg/mm², çivi tutma direnci liflere paralel yönde 1361.49 N, radyal yönde 1383.04 N, teğet yönde ise 1405.94 N olarak bulunmuştur. Özgül ağırlığı ile elastiklik özelliği yüksek olan kızılıcığın el sanatlarında, sandalye ve baston yapımında, ayrıca elastiklik istenen yerlerde kullanımı uygun görülmektedir. Devrek bastonunda kızılıcık ağacı gövde kısmında kullanılmaktadır.

1.4.2.2 Ceviz Ağacı

Devrek bastonu imalatındaki işletmeciler sap kısmında genellikle karaceviz odunu, nadiren de kiraz ağacı odunu kullandıklarını belirtmişlerdir. Kolay, düzgün şekilde işlenerek, düzgün yüzeyler oluşturulur. Soyulabilir, çivi ve vida tutma kabiliyeti iyidir, yapıştırılabilirliği orta derecede olup, rengini çok iyi verir ve cilayı çok iyi kabul eder. As ve diğ. (2000) çalışmalarında, Karacevizin (*Juglans regia* L.) Tam kuru özgül ağırlığı 0,56

g/cm^3 olduğu belirtilmiştir. Basınç direnci; $53 N/mm^2$, Eğilme direnci; $103 N/mm^2$ Dinamik eğilme Direnci; $0.58-0.68 kN/cm^2$, Yarılma direnci; Radyal $0,57 N/mm^2$, Teğet: $0,91 N/mm^2$, Sertlik; Liflerin enine $48 N/mm^2$, Radyal $46 N/mm^2$ bulunduğu belirtilmiştir.

1.4.2.3 Sap Kısımında Kullanılan Malzemeler

Baston yapımında sap kısmında gövdede kullanıldığı gibi esnek ağaç yerine sert ağaçlar tercih edilir. Nedeni ise, gövde ile sapın her iki ağaç türünün de esnek olması durumunda, kullanım esnasında esnemeyi artırarak sap kısmının bastondan çıkmasını engelleyebilmektir. Bu durumu minimum düzeye indirmek için sap kısmı sert ağaç türünden yapılır. Devrek bastonun sap kısmını genellikle ağaç saplı bastonların yanında, gümüş, dağ keçisi ayağı, kemik, sedef, pirinç kaplı, asa saplı, t ve ters s bastonlar, o mahmuzlu, lüle taşlı saplı, kehribar taşlı, insan resimli, saat ve pırlanta taşlı takmalı saplar da kullanılmaktadır.

1.4.2.4 Uç kısmında Kullanılan Malzemeler

Devrek bastonu imalatında uç kısmına manda boynuzu kullanıldığını, ama günümüzde Geredeli Tarak ustalarının azalması ile bastonun uç kısmına takılacak, boynuz ucu, az miktarda üretilmesi ve kaliteli gelmediğinden dolayı teknolojiye uygun ve kullanılması rahat olan sert plastik polyamit takılmaktadır.

1.4.3 Baston Yapımında Kullanılan Malzemeler

- **Isıtma düzeneği:** Baston dalları ısıtılması için ısıtma düzeneği; tüp, ocak, buhar kazanı ve su tenekesi olarak dört parçadan oluşmaktadır. Buhar kazanı uzunluğu 110 cm, çapı 25 cm olan, 2 mm kalınlıkta silindirik şekle sahip tenekeden yapılmış bir düzenektir.

Şekil 1: Buhar kazanı (Megep, 2013a).

- **Baston tezgâhı:** Baston imalatında; doğrulama ve düzeltme, sap ve pabuç kısmına kavela deliği açılması ve törpü yapım aşamasında kullanılan el yapımı düzenektir.

Şekil 2: Baston tezgâhı.

- **Doğrultma-düzeltilme tahtası:** Ağaç bastonun sap kısmının düzeltilmesi için kullanılan malzemedir.

Şekil 3: Doğrultma-düzeltilme tahtası (URL-7, 2015).

- **Rende:** Çelik bıçağın ana gövdedeki delikten geçerek, ayar demiri yardımı ile sıkıştırma tahtasının arasında sabitlenerek oluşmuş ahşap kesici-delici bir malzemedir. Tornalama yapılırken tornanın yuvasına sığmayan dalların rendelenerek inceltilmesi için kullanılır.

Şekil 4: Rende (URL-8, 2016).

- **Şerit testere:** Tornalanmamış dalların uç kısımları kesilip düzeltilerek sap kısmının yapılmasında kullanılır. Uzunluğu 75 cm, yüksekliği 120 cm, genişliği 45cm olan bir malzemedir.

Şekil 5: Şerit testere.

- **El tornası:** Baston yapımında kızılçık ağacı dallarının kabuklarının soyulması ve düzeltilmesi, kavela açılması için kullanılan demirden yapılmış özel alettir. 5cm genişliğinde dalın gireceği delik kısmının aynanın arka kısmında var olması ve deliğin içinde dalın sabitlenmesi görevini yapan bir borunun olması standart tornalardan farklıdır.

Şekil 6: El tornası (URL-9, 2014).

- **Minyatür torna:** Uç kısmın takılan manda boynuzunun tırnaklama işlemi yapılarak konik hale getirilmesinde kullanılır. Tezgâh üzerinde boyu 100 cm, genişliği 60 cm olan ve yüksekliği 90 cm olan elektrikli manüel tornadır.

- **Fırça:** Sap kısmı ağaç veya plastik olan uçları kıl/naylon bastonun boyanmasında ve kezzap sürülmesinde kullanılan resim fırçasıdır

Şekil 7: Fırça

- **Dişçi frezesi:** Dişçi frezesinin ucuna ufak uçlar takılarak bastona verilen desenin oyma işleminde kullanımına sahiptir.

Şekil 8: Dişçi frezesi (Megep, 2013b).

- **Mengene:** Uzunluğu 28 cm, yüksekliği 18 cm atölye tipi marangoz mengenesidir. Mengeneye sıkıştırılan tahta parçası ve figür çalışması yapılacak baston, bu tahta parçasının üzerine konularak yapılır. Ayrıca sapı sabitleyerek kavela deliği açılmasında da kullanılır.

Şekil 9: Mengene (Megep, 2014b).

- **Kıl testere:** Baston ile sap kısmının tam birleşmesini önleyen pürüzlerin düzeltilmesi için kullanılır. Uzunluğu 14,3 cm olan küçük çelik dişli 16 cm'lik küçük kıl testeredir.

Şekil 10: Kıl testere.

- **Düz törpü:** Aşındırıcı özellik kazandırılmış dişleri olan alettir. 47 cm uzunluğunda, uç kısmında 2 cm genişliği ve dip kısmında 4 cm genişliği olan üçgen görünümlü el aletidir. Bastona verilen figürü belirginleştirmek ve diş izlerini gidermek için kullanılır.

Şekil 11: Düz törpü.

- **Balıksırtı törpü:** Aşındırıcı özellik kazandırılmış dişleri olan alettir. 40 cm uzunluğunda, 2 cm genişlikte uç kısmı, 3 cm genişlikte dip kısmı olan üçgen görünümlü el aletidir. Bir yüzeyi düz iken diğer yüzeyi ovaldir. Bastona şekil verilirken kullanılır.

Şekil 12: Balıksırtı törpü (Megep, 2013c).

- **Düz eğe:** Aşındırıcı özelliğe sahip törpüye göre daha küçük dişlere sahip el aletidir. 37.5 cm uzunluğunda, 3 cm genişliğindedir. Eğenin kenarları küt ve keskin değildir, dikdörtgen görünümüne sahiptir. Verilen figürü belirginleştirmek ve diş izlerini gidermek için kullanılır.

Şekil 13: Düz eğe.

- **Balıksırtı eğe:** Aşındırıcı özelliğe sahip törpüye göre daha küçük dişlere sahip el aletidir. 31 cm uzunluğunda, uç tarafta genişliği 2 cm, dip tarafta genişliği 2.5 cm'dir. Balıksırtı törpü üçgen görünümüne sahip, kenar kısmı ince ve keskin olup, bir yüzeyi düz iken diğer yüzeyi oval şekildedir. Bastondaki verilen figürü belirginleştirmek ve diş izlerini gidermek için kullanılır.
- **Torna bıçağı:** Manüel olan tornada, ağacın kabuğundan ayrılması ve merkezlenmesinde kullanılır.
- **Bıçak:** Oymacılık ve süsleme işleminde kullanılır.

Şekil 14: Bıçak (Megep, 2013d).

- **Sistire:** Çelikten yapılan sistire, eğenin oluşturduğu pürüz ve izler sistire ile düzeltilir. Sistire Bastonun boylamasına sürttürülerek yüzeyi düzleştirilir.

Şekil 15: Sistire (Megep, 2014c).

- **Çinko:** Kezzabın zararlı özelliğinden kurtulma ve kezzaba sarı rengi vermesi için kullanılır.
- **Mürekkep:** Baston imalatında siyah çini mürekkebi süslemelerde boyama olarak kullanılır.
- **Zımpara:** Mobilyacılık vb. gibi sanayi sektöründe 80-100-120-220 numaralı zımpara kâğıtları sırasıyla kullanılarak ağaç bastonun yüzeyi pürüzsüz hale getirilene kadar zımparalanır. Boyama işlemine hazır düz bir yüzey elde edilir.

Şekil 16: Zımpara kâğıdı.

- **Bulaşık bezi:** Zımpara olarak kullanılır.
- **Yakı kalemi:** Baston üzerinde kullanılan motif, figür, isim yazımında kullanılır.

Şekil 17: Yakı kalemi.

- **Dik freze makinesi:** Baston imalatında sap kısmındaki kavisin düzeltilmesinde kullanılan makinedir.

- **Dişçi frezesi:** Baston imalatında çizilen desen üzerinde yüzeysel oymada kullanılır.

Şekil 18: Dişçi Frezesi (Megep, 2014c).

- **Vernik borusu:** Baston imalatında gövdenin verniklenmesinde kullanılır. Çapı 5,5 cm, boyu 100 cm, altı kapalı galvanizden yapılmış borudur.
- **Vernikleme kovası:** Baston imalatında sapının verniklenmesi amacıyla kullanılır. Çapı 30 cm, boyu 50 cm olan metal kovadır.
- **Dolgu vernik:** Bastonun verniklenmesi için kullanılan, mobilya ve marangoz atölyelerde kullanılan selülozik dolgu verniğidir.
- **Parlak vernik:** Bastonun verniklenmesi için kullanılan, mobilya ve marangoz atölyelerde kullanılan selülozik parlak verniktir.
- **Boya:** Bastona renk vermek ve dış etkilerden korumak amacıyla kullanılır.

Şekil 19: Boya.

- **Tiner:** Verniğe akışkanlık kazandırmak için selülozik vernik kullanılır.

Şekil 20: Tiner.

- **Tutkal:** Mobilya ve marangozların kullandığı ağaç tutkalı kullanılır.

Şekil 21: Tutkal.

- **Kezzap:** Baston imalatında bastona renk verilmesi için kullanılır.

Şekil 22: Kezzap (Megep, 2013e).

- **Sedef:** Baston imalatında süsleme yapılırken kullanılır.

Şekil 23: Sedef (Megep, 2013f).

1.5 Devrek Bastonu Üretimi

Devrek bastonu kızılıcık ağacının dallarından yararlanılarak, suyu çekilen kızılıcık ağacı Kasım-Aralık aylarında dalları ayıklanarak elde edilen dallar iki yıl bekletilir. Bekletilen dallar iki yıl doğal ortamda kurutulur.

1.5.1 Ağaç Bastonun Gövde Yapımı

1.5.1.1 Ağaç Dallarını Doğrultma-Düzeltilme

Devrek bastonu yapımında kullanılan kızılıcık ağacının dalları genellikle çok düzgün olmaz. Devrek bastonu yapımında kullanılan kızılıcık ağacı 10-15 adet gruplar halinde buhar kazanına atılarak 180-240°C sıcaklığında yapılır. Kazandaki buhar hortum ile buhar kazanına geçmeye başlayarak kazanı doldurduğunda dalları ısıtma işlemi başlamaktadır. 30 dakika boyunca ısıtılan dalların lifleri yumuşayacak düzeye gelir.

Şekil 24: Kızılcık dalı (Megep, 2013g).

Şekil 25: Buhar Kazanı (Megep, 2013a).

Fırınlanmış dallar kazandan çıkartılarak düzgün olmayan dalların tek tek düzeltme tahtasındaki deliğe sokularak tersine esnetme (eğik kısmın tersine) yapılarak istenilen şekilde düzeltilir ve soğutulması işlemi yapılır. Doğrultma-düzeltilme tahtası: Baston yapımı için kullanılan dalın uygun hale getirilmesinde kullanılan tahtadır.

Şekil 26: Doğrultma- düzeltme tahtası (Megep, 2013h).

Doğrultma-düzeltilme yapılırken, baston tezgâhının ön tarafına yere ucu gelecek şekilde düzeltme tahtası dayanır. Doğrultma- düzeltme tahtasında düzelmiş dal, gözle yakın görülecek mesafeye kadar kaldırılarak, gözün birisi kapatılarak eğri yerler tespit edilir. Eğri olan yerler tespit edilerek tahtanın yerle temas eden yerine sol ayakla destek yapılarak tahtanın kayması engellenir. Sol ayak sağ ayaktan 40 cm ileride durmalı ve ustanın duruş açısı 30° - 60° arasında olmalıdır. Eğri olan dal sağ el arkada duracak şekilde sol el önde duracak şekilde uç kısmından tutularak düzeltme yapılır. Yapılan işlem 3-4 dakika sürer. Doğrultma- düzeltme işlemi ile düz hal alan dallar uçlarının kesimine gider. Devrek bastonu imalatındaki kızılçık dalının uçları el tornasında sabitlenirken düzgün şekil alsın diye şerit testere ile kesilir.

Şekil 27: Şerit Testere.

Dal kısmında bulunan budak kısımları şerit testere ile budanmaktadır.

Şekil 28: El Tornası (URL-9, 2014).

Tornalanacak kızılçık dalı tornanın yuvasına sokularak sabitleme koluyla sabitlenmektedir. Sabitlenen dal torna yatağında bulunan tornaya bağlantılı bir durumda, sağa ve sola hareket edebilen sehpa, kızılçık dalının uç kısmına sabitlenir. Konik olan torna bıçağı, sol ve sağ elle tutularak, bıçak sehpa kısmına dayanarak elektrik motoru yardımıyla döndürülen dala hafif hafif temas ettirilerek tornalamaya başlanmaktadır. İşlem yapılırken ustanın; vücudu dik olmalı, başı hafif şekilde öne eğik pozisyonda olmalıdır. Dalın kabuğu konik bıçakla tıraşlanarak düz bıçakla devam edilmektedir. Düz bıçakla devam edilen tıraşlama dalın pürüzlerini gidererek dalı yuvarlaklaştırılır. Dalın uç kısmı fazla tıraşlanmaktadır. Fazla tıraşlanan kısım sap kısmının kavelası olarak ileriki aşamada yapımı gerçekleşecektir.

Tornalama işlemi bittikten sonra dalın uç kısmı dışarıda olacak şekilde 10–15 cm geriye çekilir, düz bıçak yardımıyla kavela açılmaktadır. Kavela açılan dalın işlemi bittikten sonra açılmış kavelanın sapının deliğe uygunluğuna bakılarak, uygun değilse gerekli tıraşlama işlemi yapılır. Tornalanması biten dal yuvadan çıkartılarak ters çevrilir ve yuvaya yerleştirilerek aynı işlem uygulanmaktadır.

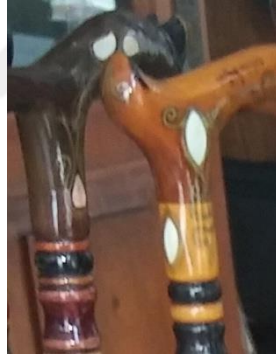
Tornalama işleminden çıkan dallar kabuğu soyulmuş şekilde pürüzsüz, kalından inceye doğru düzgün formdadır. Bu işlemden sonra dallar 25-30'luk paketler ile deformasyona uğramaması açısından dallar kuru ortamda etrafı kapalı şekilde en az üç ay dinlendirilir. Dinlenme sonunda deformasyona uğrayan dallar tekrar düzeltmeye giderek üç ay bekletilmektedir.

Sonra asit yardımı ile boyanır ve verilen desenin şekline göre oyarak, yakarak veya çini mürekkebi kullanarak desen açılır. Desen işlemi biten bastonun en son üzerine vernik atılarak baston yapımı tamamlanır. Tamamlanan bastona uç kısmı eklenir. Uç kısmı manda boynuzu veya plastik olan palyamit kullanılır. Sap kısmının isteğe göre değişebilmekte olup; gümüş, kemik, , dağ keçisi ayağı, sedef, pirinç kaplı, asa saplı, t ve ters s bastonlar, o mahmuzlu, lüle taşlı saplı, kehribar taşlı, insan resimli, saat ve pırlanta taşlı takmalı saplarda kullanılmaktadır.

1.5.2 Ağaç Baston Yapımında Kullanılan Süsleme Teknikleri

1.5.2.1 Kakma Tekniği

Baston yapımında gövde kısmına sedef kakma yapılabilmektedir. Genellikle geometrik şekilde hazırlanan desen veya motife göre oyularak, oyulan kısımlara sedef yapıştırılarak yapılan baston süslemesidir.

Şekil 29: Sap kısmı sedef kakma.

Baston imalatının kakma yöntemiyle sedef kullanılabileceği gibi gümüş kakma, gümüş tel ile kakma, pırlanta ve değerli taşlarda kullanılmaktadır.

Şekil 30: Gümüş kakma baston sapı ve gümüş tel ile kakmalı baston (Megep, 2014e).

1.5.2.2 Kalem İşi Tekniği

Baston yapımında sap kısımlarını süslemek için kalem işi tekniği genellikle gümüşten yapılmış saplarda kullanılır. Kalemkârlık tekniğini olarak da bilinir. Uzunluğu 6-8 cm olan, keskin uçlu, çelik kalemler kullanılmaktadır. Kalemlerle gümüş ve altın üzerine motifler ile kanallar açılarak yapılır.

Şekil 31: Kalem işi baston sapları (Megep, 2014f).

1.5.2.3 Oyma Tekniği

Ağaç baston süslemede baston üzerine verilen desen, törpü ve eğe işlemleri bittikten sonra demir veya çelik keskin uça sahip kalem veya bıçaklarla oyularak yapılır.

Şekil 32: Oyma tekniği ağaç baston (Megep, 2014g).

Derin oyma, yüzeysel oyma, burma, baklava kesim, kozalak kesim, kezzap boyalı klasik yılanlı kesim, dişçi freze ile oyma olmak üzere yedi çeşittir. Devrek bastonunda en önemli motif yılan ve baklava modelidir. Yılan olmasının sebebini sağlığı simgelediğini, baklava modelini ise Devrek'in beyaz baklavasının meşhurluğundan olduğunu işletmeciler belirtmişlerdir.

Şekil 33: Beyaz baklava desenli baston.

Şekil 34: Yılan desenli baston (URL-10, 2016)

1.5.2.4 Yakma (Dağlama) Tekniği

Devrek bastonunda en çok kullanılan tekniklerdendir. Bastonda gövde kısmına, oyma ve kabartma tekniği kullanılarak burma motifi çalışılmaktadır. Baston yüzey kısmı sistire yardımıyla düzeltilerek zımparalandıktan sonra pürüzsüz yüzeye burma motifinin üzeri yakma makinesi yardımıyla yılan figürü veya bitkisel motifler çıkartılır. Baklavalı oymalı şeklindeki bastonun üzerine çiçek, geometrik şekil veya desenler de kullanılmaktadır. Renklendirmesi genellikle kezzapla olur.

Şekil 35: Yakma Tekniği ile süslenmiş baston.

1.5.2.5 Çoban Çentiği

Baston süslemede çoban çentiğinin ayrı bir yeri vardır. Çoban çentiği kızılıçık ağacı üzerine çakı veya bıçak yardımıyla aynı doğrultuda çentik atılarak 2-3 yıl beklenir. Çünkü dallardaki çentikler bekleme süresinde ağaç yarası için kendini onararak çentiklerin üzerine kabuk bağlayarak bıçak yaraları kabarık desenler meydana getirerek değerli bir sanat haline gelir.

Şekil 36: Çoban Çentiği Bastonlar.

BÖLÜM 2

MATERYAL VE YÖNTEM

2.1. Materyal

Araştırma evrenini Devrek'te Devrek Bastoncular Derneği'ne üye coğrafi işaret almış işletmeler oluşturmaktadır. Devrek Bastoncular Derneği verilerine göre Devrek'te Derneğe kayıtlı aktif 25 üye bulunmaktadır.

Bastoncular Derneği'nden edinilen bilgiye göre; toplam baston üreticisinin 30-35 civarı olduğu fakat bu sektörde kayıtlı işletmelerin haricinde kendi evlerinin altında ya da atölyede kayıtsız üreticilerin de olduğu belirtilmiştir.

2.2 Yöntem

Coğrafi işaret tesciline sahip ahşaptan imal edilmiş tek tescilli ürün olan Devrek bastonunun üreticiler üzerindeki etkisini ve memnuniyet derecesini belirlemek için, araştırma materyalimizi oluşturan işletmelere bizzat gidilerek yüz yüze görüşme metodu ile anket formları işletmecilere uygulanmıştır. Coğrafi işaret almış Devrek bastonu üreticilerini temsil eden ana kütlede en az kaç işletmeye anket uygulaması gerektiğini belirlemek için aşağıdaki (1) formülden yararlanılmıştır (Çaylı, 2006).

$$n = \frac{Z^2 \cdot N \cdot P \cdot Q}{N \cdot D^2 + Z^2 \cdot P \cdot Q} \quad (1)$$

n= Minimum örnek büyüklüğü.

Z= Güven katsayısı.

N= Ana kütle büyüklüğü.

P= Ölçmek istenilen özelliğin ana kütlede bulunma ihtimali (Çalışma çok amaçlı olduğu için %50 alınmıştır).

Q=1-P

D= kabul edilen örnekleme hatası (Çalışma için %10'luk bir örnekleme hatası öngörülmüştür).

Böylece örnek büyüklüğü; formüldeki veriler girildiğinde minimum örneklem büyüklüğünün yaklaşık değeri “20” olması gerektiği belirlenmiştir. Yani örneklem büyüklüğü göz önüne alınarak en az 20 işletmeciye anket uygulanması gerekmektedir.

Anket formu literatürdeki çalışmalardan Çaylı (2006) ; TSO vd., 2014; Bozkurt Küçük vd., (2016) yararlanılarak hazırlanmıştır (Ek A). Anket formu üç ana kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda; işletme sahiplerinin demografik özellikleri, ikinci kısımda işletmelerin mevcut durumu, üçüncü kısımda ise işletmelere coğrafi işaretin etkileri ölçülmüştür.

Bu gruplandırma anket formunda soruların kolay değerlendirilmesi için yapılmıştır. Sorular 5’li Likert tarzı, seçenekli ve açık uçlu sorular olarak hazırlanmış olup, veriler SPSS ortamına aktarılarak (SPSS 18) istatistikî yöntemlerle değerlendirilmiştir. Açık uçlu sorulara ise yorum getirilerek değerlendirme yapılmıştır.

BÖLÜM 3

BULGULAR VE İRDELEME

Çalışmada; Zonguldak ili Devrek ilçesinde faaliyet gösteren bastonculuk sektöründeki işletmeciler ele alınmıştır. Çalışmada ele alınan veriler bu işletmeler özelinde sınırlı tutulmuştur. Çalışmada veri elde etme aracı olarak kullanılan anket yönteminde mümkün olan en sağlıklı verinin elde edileceği amaçlanmıştır.

Devrek ilçesinde faaliyet gösteren baston işletmecileri ile yapılan anket sonucunda elde edilen bulgular öncelikler güvenilirlik analizine tabi tutulmuştur. Daha sonra “demografik özellikler, işletmelerin mevcut durumu, coğrafi işaretin etkileri” olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır.

Devrek’te faaliyet gösteren ve Devrek Bastoncular Derneğine üye olan coğrafi işarete sahip baston üreticisi işletmeler ile yapılan anket verilerinin sonuçları öncelikle güvenilirlik analizine tabi tutulmuştur. Araştırmada kullanılan ölçeğin güvenilirlik analizi sonucunda verilerin genel güvenilirlik değeri (Cronbach Alpha Katsayısı) 0,74 olarak belirlenmiştir. Elde edilen sonuç dikkate alındığında, ölçeğin güvenilir olduğu görülmektedir. Alfa'nın 0,40'dan küçük olması ölçeğin güvenilir olmadığını, 0,40-0,60 arası düşük güvenilirlikte olduğunu, 0,60-0,80 aralığında güvenilir olduğunu, 0,80-1,0 aralığında yüksek güvenilirlik olduğu belirlenmiştir (Özdamar, 2002).

3.1 Katılımcıların Demografik Özellikleri

Katılımcıların cinsiyet, yaş, ek gelir durumu, eğitim durumu, sosyal güvenlik durumu gibi bazı demografik özelliklerin inceleme sonuçları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Seçenekler	İşletme Sıklığı	Yüzde (%)
Yaş grubu	30-41	15,0
	42-47	50,0
	48-53	25,0
	60-66	10,0
	Toplam	20
Cinsiyet	Erkek	85,0
	Kadın	15,0
	Toplam	20
Baston üretimi dışında ek gelir durumu	Ek gelir olmayan	70,0
	Ek geliri olan	30,0
	Toplam	20
İşletmelerin sosyal güvenlik durumu	BAĞ-KUR	55,0
	SGK	20,0
	Emekli sandığı	15,0
	Güvencem yok	10,0
	Toplam	20
Eğitim düzeyi	Yüksek lisans/Doktora	-
	Lisans	5,0
	Ön lisans	-
	Meslek lisesi	5,0
	Lise	30,0
	Ortaokul	30,0
	İlkokul	30,0
	Toplam	20

Katılımcıların %50'si 42-47 yaş aralığında, %25'i 48-53 yaş aralığında olup katılımcıların geneli orta yaş grubudur.

Katılımcıların %85'i erkek, %15'i kadın olup erkek işletmecilerin kadınlara göre daha fazladır.

Katılımcıların baston üretimi dışında ek gelir durumuna bakıldığında; %70'inin ek gelirinin olmadığı, %30'unun ise ek gelire sahip olduğu belirlenmiş olup, ek gelire sahip bireylerin emekli olduğu katılımcılar tarafından belirtilmiştir.

İşletme sahiplerinin sosyal güvenlik durumuna bakıldığında; %55'inin BAĞ-KUR, %20'sinin SGK olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların eğitim düzeyi incelendiğinde; %30'u lise, %30'unun ortaokul mezunu olduğu belirlenmiştir. Yüksek lisans/Doktora ve ön lisans mezununun olmadığı belirlenmiştir.

3.2 İşletmelerin Mevcut Durumu

Bu bölümde, işletmelerin kuruluş tarihleri, hukuki durumları, faaliyet alanları, personel sayıları, sektörle ilgili teknik eleman sayısı, kapasite durumları, üretim şekli, işletmelerin yararlandığı hizmet biçimi, işletmelerin kullandığı teknoloji biçimi, teknik donanımdaki eksiklikleri olmak üzere çeşitli durumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

3.2.1 İşletmelerin Kuruluş Tarihleri

İşletmelerin kuruluş tarihi 1960'lı yıllara dayanmaktadır. Yapılan 6'şar yıllık değerlendirmeye göre işletmelerin %30'unun 1960-1966 yılları arasında, %30'unun 1980-1986 yılları arasında, %20'sinin 1987-1992 yılları arasında, %20'sinin 1993-1998 yılları arasında kurulduğu belirlenmiştir (Tablo 2).

Tablo 2: İşletmelerin Kuruluş Tarihleri

Seçenekler	İşletme sıklığı	Yüzde (%)
1960-1966	6	30,0
1980-1986	6	30,0
1987-1992	4	20,0
1993-1998	4	20,0
Toplam	20	100

3.2.2 İşletmelerin Hukuki Yapıları

Tablo 3’de görüldüğü gibi işletmelerin %55’i şahıs şirketi %40’ı limitet şirket ve %5’inin de küçük işletme olduğu belirlenmiştir. Anket sonuçlarına göre, işletmelerin çoğunlukla şahıs şirketi olduğu, arkasından limitet şirketin takip ettiği ve anonim şirket, komandit şirket, adi şirket, ferdi şirket bulunmadığı belirlenmiştir. Diğer seçeneğini işaretleyen işletmecinin küçük ölçekli işletme türü olduğu belirtilmiştir.

Tablo 3: İşletmelerin Hukuki Yapıları

Seçenekler	İşletme sıklığı	Yüzde (%)
Şahıs şirketi	11	55,0
Limitet şirket	8	40,0
Diğer	1	5,0
Toplam	20	100

3.2.3 İşletmelerin Kurulma Şekilleri

Ankete katılan işletmelerin kurulma şekli %55’inin miras yolu ile olduğu, %40’ının kendi kuruluşu olduğu belirlenmiştir. Diğer seçeneğini işaretleyen işletmeci ise kooperatif adı altında kurulduğunu belirtmiştir. Anket seçeneklerinden işletmeler satın alma yoluyla kurulma gerçekleştirmemiştir (Tablo 4).

Tablo 4: İşletmelerin Kurulma Şekli

Seçenekler	İşletme sıklığı	Yüzde (%)
Miras yolu	11	55,0
Kendi kuruluşum	8	40,0
Diğer	1	5,0
Toplam	20	100

3.2.4 İşletmelerin Çalışan Sayısı

İşletmelerin çalışan durumu kadın ve erkek olarak değerlendirilmiştir. İşletmede çalışanların %85’inin erkek, %15’inin kadın olduğu belirtilmiş olup kadın işletmecilerin istihdamının erkek işletmeciye göre az olduğu saptanmıştır (Tablo 5).

Tablo 5: İşletmelerde Çalışan Toplam Personel Sayısı

Seçenekler	İşletme sıklığı	Yüzde (%)
Erkek	17	85,0
Kadın	3	15,0
Toplam	20	100

Üretim bölümünde çalışan sayısına bakıldığında %85'inin erkek, %15'inin kadın olduğu belirlenmiştir (Tablo 6). Ayrıca üretim biriminde de kadın girişimcilerin erkeklere göre daha az olduğu belirlenmiştir.

Tablo 6: Üretimde Çalışan Personel Sayısı

Seçenekler	İşletme sıklığı	Yüzde (%)
Erkek	17	85,0
Kadın	3	15,0
Toplam	20	100

3.2.5 İşletmelerde Mesleki Eğitim Görmüş Teknik Elemanların Dağılımı

İşletmelerin teknik eleman dağılımına baktığımızda işletmede çalışan; orman endüstri mühendisi, ağaç işleri endüstri mühendisi, meslek yüksekokulu gibi lisans ve ön lisans mezunu elemanın çalışmadığı belirtilmiştir. İşletmelerin %10'unda meslek lisesi mezunu çalıştığı belirlenmiştir. %90'ı gibi yüksek bir değerle işletmeciler diğer seçeneğini işaretleyerek ortaokul ve ilkokul mezunu çalışanın olduğunu belirtmiştir (Tablo 7).

Tablo 7: İşletmede Çalışan Teknik Eleman Sayısı

Seçenekler	İşletme sıklığı	Yüzde (%)
Orman endüstri mühendisi	-	-
Ağaç işleri endüstri mühendisi	-	-
Meslek yüksekokulu	-	-
Meslek lisesi	2	10,0
Diğer (Ortaokul/İlkokul)	18	90,0
Toplam	20	100

3.2.6 İşletmelerin Üretim Şekli

Araştırmada elde edilen verilere göre Baston üretiminde %40 ile sipariş üretimin ön plana çıktığı görülmektedir. Seri üretimin ise %10 gibi çok düşük bir oranda kaldığı

anlaşmaktadır (Tablo 8). Orman ürünleri sektöründe işletmelerin mevcut durumlarına ilişkin daha önce yapılan çalışmalar irdelenmiştir. Özbayram (2013), çalışmasında işletmelerin %95,2'sinin sipariş üretimi yaptığını belirlemiştir. Sevim Korkut ve Beşikçi (2015), çalışmalarında işletmelerin %27,3'ünün sipariş üretimi, %18,2'sinin seri üretim, %54,5'inin de hem seri hem sipariş üretimi yaptığını belirtmişlerdir.

Tablo 8: İşletmelerin Üretim Şekli

Seçenekler	İşletmelerin sıklığı	Yüzde (%)
Sipariş üretim	8	40,0
Hem seri hem sipariş üretimi	6	30,0
Diğer	4	20,0
Seri üretim	2	10,0
Toplam	20	100

İşletmelerin %60'nın iç talep üzerine üretim miktarlarını belirledikleri belirlenmiştir. İşletmelerin %35'lik kısmı sipariş üzerine olduğu, %5'i diğer seçeneğini belirterek mevsimsel olarak (turizme göre) ürettiğini belirtmiştir (Tablo 9). Çaylı (2006) çalışmasında işletmelerin %50,39 ile yarıdan fazlasının sipariş üzerine, %33,21'inin iç talep üzerine, düşük oranlarda da; %7,42'sinin dış talep üzerine, %3,91'inin üretim maliyeti üzerine, %2,73'ünün ürün fiyatlarına göre ve %2,34'ünün finansman koşullarına göre olduğu belirtilmiştir.

Tablo 9: İşletmelerin Üretim Miktarını Belirleme Şekli

Seçenekler	İşletme sıklığı	Yüzde (%)
İç talep üzerine	12	60,0
Sipariş üzerine	7	35,0
Diğer	1	5,0
Toplam	20	100

3.2.7 İşletmelerin İl Dışında ya da Başka Ülkede Üretim Birimi Varlığı

İşletmelerin %100'ünün buldukları il-ilçe dışında veya başka ülkede üretim biriminin bulunmadığı belirlenmiştir (Tablo 10).

Tablo 10: İşletmelerin İl Dışında veya Başka Ülkede Üretim Birimi Varlığı

İl dışında veya başka ülkede üretim birimi durumu	Seçenekler	İşletme sıklığı	Yüzde (%)
	Evet	-	-
	Hayır	20	100
	Toplam	20	100

3.2.8 İşletmelerin Kapasite Kullanımları

İşletmelerin %85'inin tam kapasite ile çalışmadığı, %15'inin tam kapasite ile çalıştığı belirtilmiştir. Tam kapasite ile çalışmayan işletmecilerin %58,8'inin kapasite kullanım oranının %40-59 arasında olduğunu belirtmiştir (Tablo 11). Karapınar (2015), çalışmasında işletmelerin %40'nın tam kapasite çalışmadıklarını ve tam kapasite çalışmayan işletmelerin %66,7'sinin de kapasite kullanım oranının yüksek bir oranla %80-99 arasında olduğunu belirtmiştir. Sevim Korkut ve Beşikçi (2015), çalışmalarında işletmelerin %87,5'inin tam kapasite çalışmadıklarını, bu işletmelerden %21,3'ünün kapasite kullanım oranının %80-99 arasında olduğu belirtilmiştir.

Tablo 11: İşletmelerin Kapasite Kullanımları

	Seçenekler	İşletme sıklığı	Yüzde (%)
Kapasite Kullanım Durumu	Tam kapasite ile çalışmıyoruz	17	85,0
	Tam kapasite ile çalışıyoruz	3	15,0
	Toplam	20	100
Kapasite Kullanım Oranı (%)	20-39	2	11,8
	40-59	10	58,8
	60-79	4	23,5
	80-99	1	5,9
	Toplam	17	100

İşletmelerin tam kapasite ile çalışmama nedenleri Tablo 12'de gösterilmiştir.

Tablo 12: İşletmelerin Tam Kapasite Çalışmama Nedenleri

Seçenekler	Ortalama*	Standart sapma
Hammadde yetersizliği	4,65	1,251
Talep yetersizliği	3,71	1,359
Üretim hattında makine eksikliği	3,35	1,222
Finansman yetersizliği	3,18	1,237
Enerji yetersizliği / pahalılığı	2,76	1,480
Nitelikli personel istihdam	2,59	1,622

*1: Hiç etkili değil, 2: Etkisiz, 3: Ne etkili ne etkisiz, 4: Etkili, 5: Çok etkili

İşletmelere göre tam kapasite çalışamama nedenlerinden hammadde yetersizliği en etkili faktör olarak gösterilmiştir. Hammadde yetersizliği kadar çok etkili düzeyde olmasa da sırasıyla talep yetersizliği ve üretim hattındaki makine eksikliği izlemektedir (Tablo 12). Karapınar (2015), çalışmasında işletmelerin tam kapasite çalışamama nedeninin en etkili faktörü olarak talep yetersizliğini belirtmiştir. Bozkurt Küçük (2016), çalışmasında işletmelerin tam kapasite ile çalışamamasının nedeni olarak enerji yetersizliği/pahalılığı faktörünü belirtmiştir.

3.2.9 İşletmelerin Teknik Donanım Eksiklikleri

Katılımcı işletmelerin teknik donanımlardaki eksiklikleri değerlendirildiğinde, işletmelerin %55'inin yeni teknoloji eksikliği, %55'inin üretim hattında makine eksikliği, %30'unun kapasite yetersizliği, %10 gibi düşük oranla da ambalaj teknikleri eksikliği olduğu belirlenmiştir (Tablo 13). TSO (2014), çalışmasında işletmelerin teknik donanımdaki eksikliklerin başında yeni teknoloji eksikliğinin olduğu, ardından kapasite yetersizliği, makine eksikliği ve ambalaj tekniklerindeki eksiklik olduğunu belirtmiştir.

Ayrıca yapılan saha çalışmasında Devrek bastonu üreticilerinin gerekli teşvikleri kullanmadıkları ve bunun nedeninin ise çoğunun teşvikten haberdar olmadıkları belirlenmiştir.

Tablo 13: İşletmelerin Teknik Donanımlardaki Eksiklikleri

İşletmelerin teknik donanımlardaki eksiklikleri	Seçenekler	İşletme sıklığı	Yüzde (%)
Üretim hattında makine eksikliği	Evet	11	55,0
	Hayır	9	45,0
	Toplam	20	100
Kapasite yetersizliği	Hayır	14	70,0
	Evet	6	30,0
	Toplam	20	100
Yeni teknoloji eksikliği	Evet	11	55,0
	Hayır	9	45,0
	Toplam	20	100
Ambalaj teknikleri eksikliği	Evet	2	10,0
	Hayır	18	90,0
	Toplam	20	100

3.2.10 İşletmelerin Devrek Bastonu Üretiminde Kullandığı Teknoloji Biçimi

Devrek bastonu işletmecilerinin üretimde kullandığı teknoloji biçimi irdelendiğinde, %70'inin önceki ustalardan, %60'ının piyasada uzun süredir var olan teknolojiden, %15'inin aileden elde ettiği belirlenmiştir (Tablo 14). Baston üreticisi işletmeler kullandıkları teknolojileri geçmişte yaşamış/yaşayan ustalar yolu ile edinmişlerdir. Uzun zamandan bu yana süre gelen bu teknoloji ediniminin dışındaki herhangi bir edinim şeklinin, ilçede söz konusu olmadığı, anketler sonucunda elde edilmiştir (TSO, 2014).

Tablo 14: İşletmelerin Devrek Bastonu Üretiminde Kullandığı Teknoloji Biçimi

İşletmelerin Devrek bastonu üretiminde kullandığı teknoloji biçimi	Seçenekler	İşletme sıklığı	Yüzde (%)
Piyasada uzun süredir var olan teknoloji (rakiplerin kullandığı)	Evet	12	60,0
	Hayır	8	40,0
	Toplam	20	100
Önceki ustalar	Evet	14	70,0
	Hayır	6	30,0
	Toplam	20	100
Aile	Hayır	17	85,0
	Evet	3	15,0
	Toplam	20	100
Patent-lisans vb. satın alarak	Hayır	20	100
	Evet	-	-
	Toplam	20	100

3.2.11 İşletmelerin Ar-Ge Durumu

Katılımcı işletmelerin düzenli Ar-Ge faaliyetinde bulunan ayrı bir biriminin olmadığı belirlenmiştir (Tablo 15). Karapınar (2015) yaptığı çalışmada; işletmelerin %33,3'ünde Ar-Ge bölümünün bulunduğunu belirtmiştir. Bozkurt Küçük (2016) yaptığı çalışmada; işletmelerin %71,4'ünün düzenli Ar-Ge faaliyetinde bulunan işletme olduğunu belirtmiştir. Çaylı (2006), çalışmasında işletmelerin %71,53'ünde ayrı bir Ar-Ge biriminin olmadığını, %28,47'sinde ise ayrı bir Ar-Ge biriminin kurulmuş olduğunu belirtmiştir.

Tablo 15: İşletmelerin Düzenli Ar-Ge Faaliyetinde Bulunan Ayrı Bir Birimin Varlığı

İşletmelerin düzenli Ar-Ge faaliyetinde bulunan ayrı bir birimin varlığının durumu	Seçenekler	İşletme sıklığı	Yüzde (%)
	Hayır	20	100
	Evet	-	-
	Toplam	20	100

Devrek bastonu işletmecilerinin %95'i herhangi birimden Ar-Ge almazken, %5'i Ar-Ge hizmetinden yararlanmaktadır (Tablo 16).

Tablo 16: İşletmelerin Herhangi Birimden Ar-Ge Alma Durumu

İşletmelerin herhangi birimden Ar-Ge alma durumu	Seçenekler	İşletme sıklığı	Yüzde (%)
	Hayır	19	95,0
	Evet	1	5,0
	Toplam	20	100

Devrek bastonu işletmelerinden %5'i Ar-Ge hizmetini KOSGEB'den sağlamaktadır (Tablo 17). Çaylı (2006)'a göre işletmelerin %47,67'sinin işletme bünyesinde var olan Ar-Ge biriminden, %29,07'sinin KOSGEB'den, %11,63'ünün diğer kamu kuruluşlarından, %8,14'ünün üniversitelerden ve %3,49'unun özel kuruluşlardan Ar-Ge hizmetini temin ettiklerini belirtmiştir. Bozkurt Küçük (2016)'a göre işletmelerin %41,6'sının Ar-Ge hizmetini KOSGEB'den, %27,3'ünün üniversitelerden, %1,3'ünün meslek odalarından, %1,3'ünün özel kuruluşlardan ve %68,8'inin işyerindeki Ar-Ge birimlerinden sağladığını belirtmiştir.

Tablo 17: İşletmelerin Yararlandığı Ar-Ge Hizmeti

Seçenekler	İşletme sıklığı	Yüzde (%)
Diğer	19	95,0
KOSGEB	1	5,0
Toplam	20	100

3.2.12 İşletmelerdeki Ürünlerin Kalite Durumu

Devrek bastonu işletmecilerinin %70'i Devrek bastonu üretirken ürünlerin kalite durumunun talebe göre değiştiğini, %30'unun aynı kalitede üretildiğini belirtmişlerdir (Tablo 18). Talebe göre değişmesindeki etken ise özel üretim müşteri kitlesinin olduğudur.

Çaycı (2006), çalışmasında işletmelerin %64,23'ünde ürünlerin aynı kalitede üretildiğini, %35,77'sinde ise talebe göre değiştiğini belirtmiştir.

Tablo 18: İşletmelerdeki Ürünlerin Kalitesi

Seçenekler	İşletme sıklığı	Yüzde (%)
Talebe göre değişmekte	14	70,0
Aynı kalitede	6	30,0
Toplam	20	100

3.2.13 İşletmelerin Marka Durumu

Devrek bastonu işletmecilerinin %50'sinin markaya sahip olduğu, %50'sinin markaya sahip olmadığı belirlenmiştir (Tablo 19).

Tablo 19: İşletmelerin Marka Durumu

	Seçenekler	İşletme sıklığı	Yüzde (%)
İşletmenizin kendi markası var mıdır?	Var	10	50,0
	Yok	10	50,0
	Toplam	20	100

3.2.14 Devrek Bastonu İşletmecilerinin Üretim Şekilleri

Devrek bastonu işletmecilerinin üretim şekilleri değerlendirildiğinde, %85'inin özel üretim yaptığı, %20'sinin kendi markası için ürün tasarlayıp ürettiği, %5'inin fason üretim yaptığı ve %5'inin de hem kendi markası hem de başka markalar için üretim yaptığını belirtebiliriz (Tablo 20).

Tablo 20: İşletmenin Üretim Şekilleri

İşletmenin üretim şekli	Seçenekler	İşletme sıklığı	Yüzde (%)
Kendi markamız için ürünler tasarlayıp üretiyoruz	Evet	4	20,0
	Hayır	16	80,0
	Toplam	20	100
Fason üretim yapıyoruz	Evet	1	5,0
	Hayır	19	95,0
	Toplam	20	100
Hem kendi markamız için hem de başka markalar için üretim yapıyoruz	Evet	1	5,0
	Hayır	19	95,0
	Toplam	20	100
Özel üretim yapıyoruz	Evet	17	85,0
	Hayır	3	15,0
	Toplam	20	100

3.2.15 İşletmelerin Üretimle İlgili Karşılaştıkları Sorunlar

Devrek bastonu işletmecilerin, üretimde karşılaştıkları en etkili sorun olarak “talep yetersizliği” sorunu, “yasa ve yönetmeliklerde eksiklik”, “teknoloji eksikliği” gibi sorunların ise orta düzeyde etkili olduğu belirlenmiştir (Tablo 21). Önceki çalışma ile karşılaştırdığımız da Erdem (2009)’a göre, işletmelerin karşılaştığı sorunlarda en etkili enerji maliyetlerinin yüksek olduğunu belirtmiştir.

Tablo 21: İşletmelerin Üretiminde Karşılaştıkları Sorunlar

Seçenekler	Ortalama*	Standart sapma
Talep yetersizliği	4,40	0,940
Yasa ve yönetmeliklerde eksiklikler	3,55	1,432
Teknoloji yetersizliği	3,25	1,251
Yerli hammadde yetersizliği	2,60	1,698
Enerji maliyetinin yüksek olması	2,50	1,395

* 1:Çok seyrek 2:Seyrek 3: Orta 4:Sık 5:Çok sık

3.2.16 İşletmelerin Üretimle İlgili Yenilik ve Gelişmeleri

Devrek bastonu işletmecilerinin %60’ının baston üretimi ile ilgili yenilik ve gelişmeleri izlediği belirtilmiştir. İşletmelerin %83,3’ünün aynı sektörde diğer işyerlerinin tecrübelerinden yararlanarak, %50’sinin ülke içinde fuarlara giderek, %41,7’sinin ürünleri ile ilgili yayın ve katalogları takip ederek, %16,7’sinin ise ülke dışındaki fuarlara giderek yenilik ve gelişmeleri izlediği belirlenmiştir (Tablo 22).

Tablo 22: İşletmelerin Yenilik ve Gelişmeleri

	Seçenekler	İşletme sıklığı	Yüzde (%)	
Coğrafi işaret almış Devrek bastonu üretimi ile ilgili yenilik ve gelişmeleri izliyor musunuz?	Evet	12	60,0	
	Hayır	8	40,0	
	Toplam	20	100	
Cevabınız evet ise üretim ile ilgili yenilik ve gelişmeleri nasıl izliyorsunuz?	Ülke içinde fuarlara gidiyorum.	Evet	6	50,0
		Hayır	6	50,0
		Toplam	12	100,0
	Ülke dışında fuarlara gidiyorum	Evet	2	16,7
		Hayır	10	83,3
		Toplam	12	100,0
	Ürünlerimizle ilgili yayın ve katalogları takip ediyorum	Evet	5	41,7
		Hayır	7	58,3
		Toplam	12	100,0
	Aynı sektörde çalışan diğer işyerlerinin tecrübelerinden yararlanıyorum	Evet	10	83,3
		Hayır	2	16,7
		Toplam	12	100,0

3.2.17 İşletmelerin Hizmet İçi Eğitim Uygulama Şekilleri

Devrek bastonu işletmelerde hizmet içi eğitim uygulaması değerlendirildiğinde %50'sinin hizmet içi eğitimi uygulamadığı belirlenmiştir. Hizmet içi eğitim uygulayan işletmelerin %35'i kendileri tarafından uygulandığını, %10'u KOSGEB tarafından uygulandığını, %5'i dernek tarafından uygulandığını belirtmişlerdir (Tablo 23). Çaylı (2006) tarafında yapılan çalışmada işletmelerin %28,20'sinin hizmet içi eğitim aldığı, %29,25'inin KOSGEB tarafından uygulandığı, %27,13'ünde kendileri tarafından, %9,57'sinde makine alınan işletmeler tarafından, %4,79'unda diğer kamu kuruluşları tarafından, %0,53'ünde üniversite ve özel danışmanlık kuruluşlarından karşılandığını belirtmiştir

Tablo 23: İşletmelerin Hizmet İçi Eğitim Uygulama Şekilleri

Seçenekler	İşletme sıklığı	Yüzde (%)
Uygulanmadı	10	50,0
Kendi tarafımdan	7	35,0
KOSGEB	2	10,0
Dernek	1	5,0
TOPLAM	20	100

3.2.18 İşletmelerin Müşteri Kitlesi

Devrek bastonu işletmecilerinin müşteri kitlesi, %80'inin özel üretim müşterisi, %40'ının perakendeciler, %25'inin toptancılar olduğu belirtilmiştir (Tablo 24) .

Tablo 24: İşletmelerin Müşteri Kitlesi

İşletmelerin müşteri kitlesi	Seçenekler		İşletme sıklığı	Yüzde (%)
	Toptancılar	Evet	5	25,0
Hayır		15	75,0	
Toplam		20	100	
Perakendeciler	Evet	8	40,0	
	Hayır	12	60,0	
	Toplam	20	100	
Özel üretim müşterisi	Evet	16	80,0	
	Hayır	4	20,0	
	Toplam	20	100	

3.2.19 İşletmelerin Tanıtma Faaliyetleri

İşletmelerin tanıtma faaliyetleri türleri irdelendiğinde; firma broşürlerinin en etkili faktör olduğu belirlenmiştir. Sonra nadiren yurt içi ticari fuarlar olduğu belirlenmiştir (Tablo 25). Çaylı (2006), çalışmasında işletmelerin %42,64'ünün firma broşürleri kullanarak, %12,13'ünün yurt içi ticari fuarlara giderek, %11,77'sinin toptancı ve perakendecilere satış özendirme, %5,51'inin basın yayın yoluyla reklam, %2,57'sinin yurt dışı ticari fuarlarla ürünlerin tanıtım faaliyetlerini gerçekleştirdiği belirtilmiştir.

Tablo 25: İşletmelerin Tanıtma Faaliyetleri Türleri

Seçenekler	Ortalama*	Standart sapma
Firma broşürleri(FB)	3,00	1,376
Yurt içi ticari fuarlar (YİTF)	2,25	1,585
Toptancı ve perakendecilere satış özendirme (TPSÖ)	1,75	1,020
Basın yayın yoluyla Reklam (BYYR)	1,60	0,821
Yurt dışı ticari fuarlar (YDTF)	1,50	0,946

* 1:Hiçbir zaman 2:Nadiren 3:Bazen 4:Sık sık 5:Her zaman

3.2.20 İşletmelerin Pazarlama Faaliyetleri Durumu

Devrek bastonunu pazarlarken tanıtma faaliyetlerini işletmelerin %80'inin kullandığı, %20'sinin kullanmadığı belirlenmiştir (Tablo 26). (Çaylı, 2006) tarafından yapılan çalışmada, işletmecilerin %88,32'sinin tanıtma faaliyetini kullandığı, %11,68'inin ürünler için tanıtma faaliyeti gerçekleştirmediği belirtilmiştir.

Devrek bastonunun pazarlama sürecinde karşılaşılan sorunlar değerlendirildiğinde; işletmelerin %60'ı pazar için kuruluşlardan yeterli desteği göremediklerini, %40'ı reklam satış geliştirme vb. tutundurma metotlarının masraflı olduğunu, %20'si pazar oluşturmak için önemli harcamalar yapılması gerektiğini, %15'i pazarın iyi tanınmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 26: İşletmelerin Pazarlama Durumu

	Seçenekler		İşletme sıklığı	Yüzde (%)
Devrek bastonu pazarlanırken tanıtma faaliyetleri kullanılır mı?	Evet		16	80,0
	Hayır		4	20,0
	Toplam		20	100
Coğrafi işaret almış Devrek bastonunun pazarlama sürecinde karşılaşılan sorunlar	Pazarı iyi tanımamak	Evet	3	15,0
		Hayır	17	85,0
		Toplam	20	100
	Pazar oluşturmak için önemli harcamalar yapmak	Evet	4	20,0
		Hayır	16	80,0
		Toplam	20	100
	Reklam satış	Evet	8	40,0
		Hayır	12	60,0
		Toplam	20	100
	Pazar için kuruluşlardan yeterli desteği görememek	Evet	12	60,0
		Hayır	8	40,0
		Toplam	20	100

3.2.21 Devrek Bastonu Farklılık Durumu

Katılımcıların %100'ü Devrek bastonunun diğer bastonlardan farklı olduğunu belirtmişlerdir (Tablo 27). İşletmeciler tarafından, kızılcık ağacından yapılmış olması ve el sanatı olması farklılık nedenleri olarak belirtilmiştir.

Tablo 27: Devrek Bastonunun Farklılık Durumu

Seçenekler	İşletme sıklığı	Yüzde (%)
Evet	20	100
Hayır	-	-
Toplam	20	100

3.2.22 Devrek Bastonu Standart Durumu

Katılımcıların %70'i Devrek bastonu standardının olduğunu, %25'i standardın olmadığını, %5'i ise fikri olmadığını belirtmişlerdir. Anket verilerine göre katılımcıların %55'i standardın yeterli olduğunu, %35'i standardın yeterli olmadığını, %10'luk kitle ise bilgisi olmadığını belirtmiştir (Tablo 28).

Tablo 28: Devrek Bastonu Standart Durumu

	Seçenekler	İşletme sıklığı	Yüzde (%)
Devrek bastonu için bir standart mevcut mu?	Evet	14	70,0
	Hayır	5	25,0
	Fikrim yok	1	5,0
	Toplam	20	100
Sizce bu standart yeterli midir?	Evet	11	55,0
	Hayır	7	35,0
	Bilmiyorum	2	10,0
	Toplam	20	100

3.2.23 İşletmelerin Kullandığı Metot Yöntemi

Katılımcıların %65'i makine-el yapımı, %35'i ise el yapımı üretim yaptığını belirtmiştir (Tablo 29). Önceki çalışma ile karşılaştırdığımız da TSO (2014), çalışmasında %73,7'sinin el yapımı baston ürettiği belirtmiş olup günümüz teknolojisinin gelişmesi ile el yapımı baston üretiminin de azaldığı gözlemlenmektedir.

Tablo 29: İşletmelerin Kullandığı Metot Yöntemi

Seçenekler	İşletme sıklığı	Yüzde (%)
Makine-el yapımı	13	65,0
El yapımı	7	35,0
Makine yapımı	-	-
Toplam	20	100

3.2.24 İşletmelerin İlçede Kurulmasındaki Etkili Sebepler

İşletmelerin ilçede kurulmasında en etkili sebep %60'ının geçmişten gelen alışkanlıklar ve ilçede ikametgâh etmeleri olarak belirtilmiştir. Ardından %40'ının hammadde teminin kolaylığı, %30'unun kendi yöremize veya ilçeye yatırım yapma isteği nedeniyle ilçede kurulmuştur (Tablo 30). Bölgenin teşvik imkânları ve altyapı yatırımının yeterliliğinin olması bölgede yaşanan sıkıntılar arasında yer almaktadır. TSO (2014), çalışmasında Bastoncular Derneği üyesi olan işletmelerin %90'ını hammadde teminin kolaylığı nedeni ile işletmelerinin bölgede kurulmasında önemli bir etken olduğunu belirtmişlerdir. Yapılan çalışmalar karşılaştırıldığında 2014 yılından bu yana hammadde temininin kolaylığının ilçede kurulmasında etkinliğinin azaldığını, geçmişten gelen alışkınların ve ilçede ikametgâh etme durumunun ön planda olduğu belirlenmiştir.

Tablo 30: İşletmelerin İlçede Kurulmasındaki Etkili Sebep

İşletmenin ilçede kurulmasında etkili sebep	Seçenekler	İşletme sıklığı	Yüzde (%)
Hammadde temini	Evet	8	40,0
	Hayır	12	60,0
	Toplam	20	100
İşgücü temini	Evet	-	-
	Hayır	20	100
	Toplam	20	100
Altyapı yatırımının yeterliliği	Evet	-	-
	Hayır	20	100
	Toplam	20	100
Teşvik imkânları	Evet	-	-
	Hayır	20	100
	Toplam	20	100
Kendi yöremize veya ilçeye yatırım yapma isteği	Evet	6	30,0
	Hayır	14	70,0
	Toplam	20	100
Geçmişten gelen alışkanlıklar ve burada ikametgâh etmemiz	Evet	12	60,0
	Hayır	8	40,0
	Toplam	20	100

3.2.25 Devrek Bastonun Türkiye’de Tanınırlığı

Devrek bastonun Türkiye’de yeterince tanınırlığı durumunu katılımcıların %80’i yeterince tanınmadığını, %20’si tanındığını belirtmişlerdir (Tablo 31).

Tablo 31: Devrek Bastonu Tanınırlığı

Seçenekler	İşletme sıklığı	Yüzde (%)
Hayır	16	80,0
Evet	4	20,0
Toplam	20	100

Katılımcılardan yeterince tanınmaz diyen Devrek bastonu işletmecileri, Devrek bastonun yeterince tanınmama sebeplerinden en etkili olan faktör “makine yapımı ucuz bastonlara devlet desteklerinin oluşturulması” belirtilmiştir. Daha sonra nadiren etkili “diğer baston üretim bölgelerinin aldıkları/alacakları teşvikler ile öne çıkmaları” Devrek bastonun yeterince tanınmamasının sebebi olarak belirtmişlerdir (Tablo 32).

Tablo 32: Devrek Bastonu Tanınmama Sebepleri

Seçenekler	Ortalama*	Standart sapma
Makine yapımı ucuz bastonlara devlet desteklerinin oluşturulması	3,69	1,250
Diğer baston üretim bölgelerinin aldıkları/alacakları teşvikler ile öne çıkmaları	3,50	1,155
Hammadde stoklarının azalması ve bu konuya yeteri ilginin verilmemesi (Kızılıçık ağacının usulsüz/ bilinçsiz kesim ve satışı)	3,13	1,586
Türkiye’de ve Dünyada ahşap ürünlere olan ilginin azalması	2,19	1,471

*5:Çok etkili 4:Etkili 3:Ne etkili ne etkisiz 2:Etkisiz 1:Hiç etkili değil

3.3 Coğrafi İşaretin Etkileri

Bu bölümde, coğrafi işaret almış Devrek bastonu değerlendirmesi, coğrafi işaret hakkında bilgi, tanınmama durumu, denetim mekanizması durumu, işletmelere ve bölgeye katkısı durumu, coğrafi işaretin işletmeleri koruma durumu, coğrafi işaret aldıktan sonraki yenilik durumu ve değişiklik durumu, coğrafi işaret aldıktan sonraki kar marjı seyri durumu, coğrafi işareten memnuniyet durumu ve beklenti durumu anket sonuçlarına göre değerlendirilip yorumlanmıştır.

3.3.1 İşletmelerin Coğrafi İşaret Kavramı Hakkında Bilgisi

İşletmelerin coğrafi işaret hakkında %60’ının bilgisinin olduğu, %30’unun bilgisinin olmadığı, %10’unun kısmen bilgisinin olduğu belirtilmiştir (Tablo 33).

Tablo 33: İşletmelerin Coğrafi İşaret Bilgisi

Seçenekler	İşletme sıklığı	Yüzde (%)
Evet	12	60,0
Hayır	6	30,0
Kısmen	2	10,0
Toplam	20	100

3.3.2 İşletmelerin Coğrafi İşareti Kavramını Tanımlama Durumu

Katılımcılar coğrafi işaret kavramını bir kelime ile tanımlamak isterse; %35’inin “kendine özgü koruma aracı” olduğunu, %20’sinin patent olduğunu, %20’sinin tescil olduğu, %15’inin marka olduğunu, %10’unun ise bilgisinin olmadığını belirtmişlerdir (Tablo 34).

Tablo 34: İşletmelerin Coğrafi İşaret Kavramını Tanımlama Durumu

Seçenekler	İşletme sıklığı	Yüzde (%)
Kendine özgü koruma aracıdır	7	35,0
Tescildir	4	20,0
Patenttir	4	20,0
Markadır	3	15,0
Bilgim yok	2	10,0
Toplam	20	100

3.3.3 Coğrafi İşaret Tesciline Sahip Ürünlerin Denetim Mekanizması Durumu

Devrek bastonu işletmecilerinin %55'inin denetim mekanizmasının olmadığını, %25'inin ise bilgisinin olmadığını, %20'sinin denetim mekanizması olduğunu belirlenmiştir. Katılımcılardan denetim mekanizmasının olmadığını ve bilgisinin olmadığını düşünenlerin %95'i denetim mekanizmasının olması gerektiğini, %5'i denetim mekanizması olmasının gerekmediğini belirtmişlerdir (Tablo 35).

Tablo 35: Coğrafi İşaretlerin Denetim Mekanizması Durumu

	Seçenekler	İşletme sıklığı	Yüzde (%)
Coğrafi işaretlerin kontrolü için denetim mekanizması var mı?	Hayır	11	55,0
	Bilgim yok	5	25,0
	Evet	4	20,0
	Toplam	20	100
Cevabınız hayır veya bilgin yoksa sizce bir denetim mekanizması olması gerekli midir?	Evet	19	95,0
	Hayır	1	5,0
	Fark etmez	-	-
	Toplam	20	100
Devrek bastonu coğrafi işaret için oluşturulan denetim mekanizmasını nasıl buluyorsunuz?	Bilgilendirme yok	10	50,0
	İlgilenilmiyor	5	25,0
	Yeterli kontrol yapılmıyor	3	15,0
	Yeterli buluyorum	2	10,0
	Toplam	20	100

Coğrafi işaret tesciline sahip Devrek bastonunun denetim mekanizmasını katılımcıların %50'si bilgilendirmenin olmadığını, %25'i ilgilenilmediğini, %15'i yeterli kontrol yapılmadığını, %10'u yeterli bulduğunu belirtmişlerdir.

3.3.4 Coğrafi İşaretin İşletmelere ve Bölgeye Katkısı

Katılımcı işletmelere coğrafi işaretin katkı sağlayacağını %80'i belirtirken, %20'si de katkı sağlamadığını belirtmişlerdir. Katkı sağlayacağını düşünen işletmecilerin %56,3'ü ürünün tanıtımının sağlanacağını, %50'si ürünün isminin korunacağını, %50'si bölgenin tanıtım ve reklamının yapılmış olacağını, %43,8'i ürünün kaliteli olmasını sağlayacağını belirtmişlerdir (Tablo 36).

Tablo 36: Coğrafi İşaretin İşletmelere ve Bölgeye Katkısı

		Seçenekler	İşletme sıklığı	Yüzde (%)
Coğrafi işaret size ve bölgeye katkı sağlar mı?		Evet	16	80,0
		Hayır	4	20,0
		Toplam	20	100
Cevabınız evetse katkı sağlayacağını düşünüyorsanız önemli olan/olanlar hangisi olabilir?	Ürünün tanıtımı sağlanmış olur	Evet	9	56,3
		Hayır	7	43,8
		Toplam	16	100,0
	Ürünün ismi korunmuş olur	Evet	8	50,0
		Hayır	8	50,0
		Toplam	16	100,0
	Üreticinin daha yüksek fiyata ürün satması sağlanmış olur	Evet	6	37,5
		Hayır	10	62,5
		Toplam	16	100,0
	Bölgenin tanıtım ve reklamı yapılmış olur	Evet	8	50,0
		Hayır	8	50,0
		Toplam	16	100,0
	Turizm potansiyelini artırır	Evet	5	31,3
		Hayır	11	68,8
		Toplam	16	100,0
	Ürünün kaliteli olmasını sağlar	Evet	7	43,8
		Hayır	9	56,3
		Toplam	16	100,0
	Talep artışı	Evet	3	18,8
		Hayır	13	81,3
		Toplam	16	100,0
	Üreticiler arasında birlik oluşumu	Evet	6	37,5
		Hayır	10	62,5
		Toplam	16	100,0

3.3.5 Coğrafi İşaret Tesciline Sahip İşletmelerin Koruma Durumu

Coğrafi işaret tesciline sahip Devrek bastonu işletmecileri coğrafi işaret korumalarından, katılımcıların %85'i ülkenin ve bölgenin milli ve kültürel değerlerinin korunması

olduğunu, %15'i üreticinin korunmasını sağladığını, %10'u ürünü koruduğunu, %10'u da tüketiciyi koruduğunu belirtmişlerdir (Tablo 37). Coğrafi işaret tesciline sahip ürünler ürünün korunması, üreticinin korunması, tüketicinin korunması ve ülkenin milli ve kültürel değerlerinin korunmasının hepsini kapsar (URL, 11). Önceki çalışmalardan coğrafi işaretlerin korunması isimli Tuncay (2009), çalışmasında coğrafi işaret kavramının geliştirilmesi gerektiğini ve kanun çıkartılarak ve vatandaşlarımızı bilinçlendirilerek, öncelikle özgün değerlerimizi ve ürünlerimizin korunması gerektiğini belirtmiştir.

Tablo 37: Coğrafi İşaret Tesciline Sahip İşletmelerin Koruma Durumu

Coğrafi işaret almış Devrek bastonu korumaların hangisini sağlar?	Seçenekler	İşletme sıklığı	Yüzde (%)
Ürünün korunması	Evet	2	10,0
	Hayır	18	90,0
	Toplam	20	100
Üreticinin korunması	Evet	3	15,0
	Hayır	17	85,0
	Toplam	20	100
Tüketicinin korunması	Evet	2	10,0
	Hayır	18	90,0
	Toplam	20	100
Ülkenin ve bölgenin milli ve kültürel değerlerinin korunması	Evet	17	85,0
	Hayır	3	15,0
	Toplam	20	100

3.3.6 Coğrafi İşaret Durumu

Coğrafi işaret tesciline sahip Devrek bastonu işletmecilerin %80'i coğrafi işaretin olumsuz yanı olmadığını, %20'si coğrafi işaretin olumsuz yanı olabileceğini belirtmişlerdir. Coğrafi işaretin olumsuz yanının olduğunu düşünen işletmecilerin %50'sinin üretici üzerine ek masraf olacağını, %50'sinin kişiler ve bölgeler arası anlaşmazlıklar olacağını, %25'inin standartları tutturamamanın getirdiği gelir kaybı olduğunu, %25'inin resmi prosedürlerin getirdiği sıkıntının olduğunu belirtmişlerdir (Tablo 38).

Tablo 38: Coğrafi İşaret Durumu

		Seçenekler	İşletme sıklığı	Yüzde (%)
Sizce coğrafi işaretin olumsuz yanı olabilir mi?		Evet	4	20,0
		Hayır	16	80,0
		Toplam	20	100
Cevabınız evetse olumsuz olabileceğini düşündüğünüz olaylar neler olabilir?	Üretim artışına bağlı çevre kirlenmesi	Evet	-	0
		Hayır	4	100,0
		Toplam	4	100,0
	Kişiler ve bölgeler arası anlaşmazlıklar	Evet	2	50,0
		Hayır	2	50,0
		Toplam	4	100,0
	Standartları tutturamamanın getirdiği gelir kaybı	Evet	1	25,0
		Hayır	3	75,0
		Toplam	4	100,0
	Üretici üzerine ek masraf	Evet	2	50,0
		Hayır	2	50,0
		Toplam	4	100,0
	Resmi prosedürlerin getirdiği sıkıntı	Evet	1	25,0
		Hayır	3	75,0
		Toplam	4	100,0

3.3.7 İşletmelerin Coğrafi İşaret Aldıktan Sonraki Değişikliği

İşletmeler coğrafi işaret tesciline sahip olduktan sonra kısmen ürünün korunmasının etkili olduğunu belirtmişlerdir. Daha sonra ürünün tanınma alanı, Devrek bastonu pazarlama olanakları, Devrek bastonu üretiminin kısmen etkili olduğu belirlenmiştir.

Tablo 39: Coğrafi İşaret Aldıktan Sonraki Değişikliği

Seçenekler	Ortalama*	Standart sapma
Ürünün korunması	2,75	1,585
Ürünün tanınma alanı	2,70	1,455
Devrek bastonu pazarlama olanakları	2,60	1,314
Devrek bastonu fiyatı	2,45	1,234
Devrek bastonu üretimi	2,45	1,234
Devrek bastonu üreten üretici sayısı	1,55	0,887
Üreticilerin birlikte hareket etmeleri	1,50	0,147

*1: Etkisiz, 2: Kısmen etkili, 3: Ne etkili ne etkisiz, 4: Etkili, 5: Çok etkili

3.3.8 Coğrafi İşaret Aldıktan Sonraki Yenilik Çalışmaları

İşletmeler coğrafi işaret tescilini aldıktan sonra katılımcıların %65'i üretimde yenilik yaparken, %35'i üretimde yenilik yapmadığını belirtmişlerdir (Tablo 40).

Tablo 40: Coğrafi İşaret Aldıktan Sonraki Yenilik Çalışmaları

	Seçenekler	İşletme sıklığı	Yüzde (%)
Devrek bastonu coğrafi işaret aldıktan sonra üretiminde yenilikler yaptınız mı?	Evet	13	65,0
	Hayır	7	35,0
	Toplam	20	100

Üretiminde yenilik çalışması yapan işletmeciler, orta sıklıkta “mevcut geliştirme, iyileştirme ve kalite artırımı”, “ürün geliştirme”, “yeni ürün tasarımı” çalışmalarını yaptıklarını belirtmişlerdir (Tablo 41).

Tablo 41: İşletmelerin Yenilik Çalışmaları Yapma Sıklığı

Seçenekler	Ortalama*	Standart sapma
Mevcut ürünü geliştirme, iyileştirme ve kalite artırımı	3,70	1,342
Ürün çeşitlendirme	3,70	1,261
Yeni ürün tasarımı	3,70	1,261
Özgün, yeni bir üretim teknolojisi geliştirme	2,95	1,234
Makinelerin teknolojiye uygun seçimi	2,50	1,469

*1:Çok seyrek 2:Seyrek 3: Orta 4:Sık 5:Çok sık

3.3.9 İşletmelerin Kar Marjı Seyri Durumu

İşletmelerin coğrafi işaret aldıktan sonraki kar marjı durumunun önceki durumla seyrinde, %85'inin kar marjının değişmediğini, %10'unun kar marjının azaldığını,%5'inin ise kar marjının arttığı belirtilmiştir.

Tablo 42: İşletmelerin Kar Marjı Seyri

Seçenekler	İşletme sıklığı	Yüzde (%)
Kar marjım değişmedi	17	85,0
Kar marjım azaldı	2	10,0
Kar marjım arttı	1	5,0
Toplam	20	100

3.3.10 İşletmelerin Coğrafi İşaretten Memnuniyet

İşletmelerin coğrafi işaret tescilinden memnuniyeti irdelendiğinde; işletmelerin memnun olmadıkları belirlenmiştir. Ayrıca coğrafi işaret tesciline sahip olmanın işletmecilere katkı sağlanmadığı gözlemlenmiştir.

Tablo 43: İşletmelerin Coğrafi İşaretten Memnuniyet

Seçenekler	Ortalama*	Standart sapma
Devrek bastonuna alınmış olan coğrafi işaretten memnun musunuz?	2,10	1,294

*5: Çok memnunum 4:Memnunum 3:Kararsızım 2: Memnun değilim 1:Hiç memnun değilim

3.3.11 İşletmelerin Coğrafi İşaret Beklenti Durumu

İşletmelerin %85'inin coğrafi işaretten beklentilerini karşılayamadıklarını belirtmişler. %10'unun kısmen, %5'inin coğrafi işaretten beklentisini karşıladığı belirtilmiştir (Tablo 44).

Tablo 44: İşletmelerin Coğrafi İşaret Beklenti Durumu

Seçenekler	İşletme sıklığı	Yüzde (%)
Hayır	17	85,0
Kısmen	2	10,0
Evet	1	5,0
Toplam	20	100

BÖLÜM 4

SONUÇ VE ÖNERİLER

Coğrafi işaret tesciline sahip ahşaptan imal edilmiş tek tescilli ürün olan Devrek Bastonu örneği ele alınarak, bu işaretin üretim yapan işletmeler üzerindeki olumlu ve/veya olumsuz etkileri belirlenmiştir. İşletmelerin bu işaret hakkında kazanım veya kazanç yönünden geri dönüşümlerinin nasıl olduğu, karşılaşılan sorunlar ve akabinde bunlara yönelik çözüm önerileri sunulmuştur.

Çalışmada; işletmelerin %30'unun kuruluş yılının 1960'lı yıllara dayandığı tespit edilmiştir. İşletmelerin %55'inin şahıs şirketi, %40'ının limitet şirket olduğu belirlenmiştir. İşletmelerin kurulma şekli olarak %55'inin miras yolu ile kurulduğu belirlenmiştir. İşletmelerin üretim şekillerine bakıldığında %40'ının sipariş üzerine üretim yaptığı belirlenmiştir. İşletmelerin %60'ının iç talep üzerine üretim miktarlarını belirledikleri tespit edilmiştir.

İşletmelerin %85'inin tam kapasite ile çalışmadığı belirlenmiştir. İşletmeler tarafından tam kapasite ile çalışmalarına engel olan sorunlar arasında hammadde yetersizliği en etkili sonuç olduğu tespit edilmiştir.

Devrek ilçesi ve çevresinde hammadde çoğunluğunun olduğu ancak işletmeciler hammaddeyi nerden temin edeceği hakkında bilgi sahibi olmadığını belirtmişlerdir. Bu işletmecilere bilgilendirme yapılmalıdır.

İşletmelerin teknik donanımlardaki eksiklikleri %55'inin yeni teknoloji eksikliği, %55'inin üretim hattında makine eksikliği olduğu belirlenmiştir. %65'inin makine- el yapımı olan Devrek bastonu makine eksiklikleri veya eski makine kullanımı ile yeni teknoloji eksikliği olduğu söylenebilir.

İşletmelerin Devrek bastonu üretimde kullandığı teknoloji biçimi %70'inin önceki ustalardan, %60'ının piyasada uzun süredir var olan teknolojiyi kullandığı belirlenmiştir.

Baston üreticisi işletmeler kullandıkları teknolojileri geçmişte yaşamış/yaşayan ustalar yolu ile edinmişlerdir. Uzun zamandan bu yana süre gelen bu teknoloji ediniminin dışındaki herhangi bir edinim şeklinin, ilçede söz konusu olmadığı anketler sonucunda elde edilmiştir (TSO, 2014).

İşletmeler ürünlerinin %70'inin talebe göre değiştiğini belirtmiştir. Genellikle sipariş üzerine üretim yapıldığı için talebe göre ürünlerin değiştiğini söyleyebiliriz.

Coğrafi işaret almış işletmecilerin %50'si markaya sahipken, %50'si de markaya sahip olmadığı belirlenmiştir. Markaya sahip olmayan işletmecilerin devlet teşviki sağlanarak markalaştırılıp tanıtımı sağlatılabilir.

İşletmelerin %85'inin özel üretim yaptığı tespit edilmiştir.

Devrek bastonu işletmecilerinin, üretimde karşılaştıkları en etkili sorun “talep yetersizliği” sonra sırasıyla, “yasa ve yönetmeliklerde eksiklik” ve “teknoloji eksikliği” gibi sorunların orta etkili olduğu belirlenmiştir. Devrek bastonuna talebin artması yeterince tanınması ve işletme sahiplerinin coğrafi işaret kavramını yeterince bilgilendirilmesi ve kullanılması önerilmektedir.

Devrek bastonu işletmecilerinin %60'ının baston üretimi ile ilgili yenilik ve gelişmeleri izlediği belirlenmiştir. İşletmelerin %50'sinin aynı sektörde diğer işyerlerinin tecrübelerinden yararlanarak yenilik ve gelişmeleri izlediği belirlenmiştir. Devrek bastonunun tanınması için işletmecilerin; ülke içi ve dışı fuarlara katılımı, ilgili yayın ve katalogları takip etmeleri sağlatılabilir.

Devrek bastonunun pazarlama ve tanıtma faaliyetlerini işletmelerin %80'i kullanmaktadır. Devrek bastonu pazarlama sürecindeki karşılaşılan sorunlardan %60'ının pazar için kuruluşlardan yeterli desteğin görülmemesidir. Coğrafi işarete sahip Devrek bastonunun pazar oluşturması için kuruluşlar desteklenmelidir.

Devrek bastonun Türkiye'de yeterince tanınırlığı katılımcıların %80'i yeterince tanınmadığını, %20'si tanındığını belirtmişlerdir. Yeterince tanınmadığını söyleyen Devrek bastonu işletmecileri, Devrek bastonun yeterince tanınmama sebeplerinden en etkili

faktörün “makine yapımı ucuz bastonlara devlet desteklerinin oluşturulması” olarak belirtmişlerdir. Devrek bastonuna devlet teşviki verilmesi gerekmektedir.

İşletmelerin coğrafi işaret hakkında %60'ının bilgisinin olduğu belirlenmiştir.

İşletmecilerin %35'i coğrafi işareti “kendine özgü koruma aracı” olarak tanımlamıştır.

Devrek bastonu işletmecilerinin %55'inin denetim mekanizmasının olmadığını belirtmişlerdir. Coğrafi işaret tesciline sahip Devrek bastonunun denetim mekanizması hakkında işletmecilerin %10'u yeterli bulduğunu belirtmiştir. Coğrafi işarete sahip işletmecilerin denetimi, Devrek Bastonu Derneği ve TSE tarafından denetim sağlanabilir. Ayrıca her işletmeci kendi işletmesini raporlar halinde ilgili yerlere sunarak kendi denetimini sağlayabilir.

Katılımcı işletmelerin %80'i coğrafi işaretin katkı sağlayacağını belirtmişlerdir. Katkı sağlayacağını düşünen işletmecilerin %56,3'ü ürünün tanıtımının sağlandığını belirtmişlerdir.

Coğrafi işaret tesciline sahip Devrek bastonu işletmecileri coğrafi işaret korumasından, %85'i ülkenin ve bölgenin milli ve kültürel değerlerinin korunması olduğunu belirtmişlerdir.

Coğrafi işaret tesciline sahip Devrek bastonu işletmecilerinin %80'i coğrafi işaretin olumsuz yanı olmadığını belirtmişlerdir. Coğrafi işaretin olumsuz yanının olduğunu düşünen işletmecilerin %50'sinin üretici üzerine ek masraf, kişiler ve bölgeler arası anlaşmazlık olacağını belirttikleri tespit edilmiştir.

İşletmeler coğrafi işaret tesciline sahip olduktan sonra kısmen ürünün korunmasının etkili olduğu belirtmişlerdir.

İşletmeler coğrafi işaret tescilini aldıktan sonra %65'i üretimde yenilik yaptığını belirtmiştir. İşletmelerden üretiminde yenilik çalışması yapan işletmeciler, orta sıklıkta “mevcut geliştirme, iyileştirme ve kalite artırımı”, “ürün geliştirme”, “yeni ürün tasarımı” çalışmaları olduğunu ifade etmişlerdir.

İşletmelerin, coğrafi işaret aldıktan sonra %85'inin kar marjının değişmediği tespit edilmiştir.

İşletmelerin coğrafi işaret tescilinden memnuniyeti irdelendiğinde; işletmelerin memnun olmadıkları belirlenmiştir.

İşletmecilerin %85'i coğrafi işareten beklentilerini karşılayamadıklarını belirtmişlerdir. Coğrafi işarete sahip olan Devrek bastonunun sorunlarının çözülmesi, üretimin artması ve tanınması için öneriler şöyledir;

- Coğrafi işarete sahip üreticilerin Devrek bastonunun gelişim ve devamlılığı için genç girişimcilere özendirme ve teşvikler sağlanmalıdır.
- Devrek bastonu işletmelerinde işletmenin gelişmesi için mühendis, tekniker, teknisyen gibi teknik donanıma sahip elemanların olması gereklidir.
- Devrek bastonu işletmelerinde yeni teknolojiler ile üretim için teknik donanıma sahip mühendis, tekniker, teknisyen gibi teknik donanıma sahip elemanların olması gereklidir.
- İşletmecilerin üye oldukları Dernek, Kooperatif, TSO, TPE gibi birimlerden yeterli desteği görmesi, gerekli eğitimlerin verilmesi ve üyelerin eğitimlere katılımı önemlidir.
- İşletmelerin Devrek bastonunu tanıtmaları ve geliştirilmesi için devlet teşvikleri sağlanmalıdır.
- Coğrafi işarete sahip Devrek bastonunun pazarının genişleyebilmesi için bu kuruluşların pazarlama ve tanıtım faaliyetlerinin daha profesyonel bir yapıya taşınması gerekmektedir.
- İşletmelere hammadde teminini nerden yapabileceği hakkında bilgilendirme yapılmalıdır.
- Makine-el yapımını kullanan Devrek bastonu işletmecileri, yeni teknolojiyi kullanabilmesi için makinelerini yenilemeleri ve baston hakkındaki gündemi takip etmeleri gerekmektedir.
- Babadan oğula veya ustadan çırağa geçen sistemle devam eden Devrek bastonu imalatı nesiller boyu devam edebilmesi için çeşitli projeler yardımı ile tanıtımı ve imalatının eğitimi verilmelidir.

- Markaya sahip olmayan işletmecilerin devlet teşviki sağlanarak markalaştırılıp tanıtımı sağlanmalıdır.
- Talep yetersizliğinden şikâyetçi olan işletmecilere, talebi arttırmaları için kampanyalar yapılması veya e-ticaretle satış yöntemi özendirilebilir.
- Türkiye’de Devrek Bastonunun tanınmaması makine yapımı ucuz bastonlarla olan rekabetinin olduğunu belirten işletmeciler aldıkları coğrafi işaret ve marka ile farkını ortaya koyarak alınan tescil ve markanın kullanımı ile bunun tanıtımı sağlanabilir.
- Coğrafi işarete sahip işletmecilerin denetimi, Devrek Bastonu Derneği ve TSE tarafından denetim sağlanabilir. Ayrıca her işletmeci kendi işletmesini raporlar halinde ilgili yerlere sunarak kendi denetimini de sağlayabileceği önerilebilir.

KAYNAKLAR

- As, N., Kantay, R. ve Ünsal, Ö. (2000). Ceviz (*Juglans regia* L.) Odununun Yoğunluğu ve Bazı Mekanik Özellikleri. *Turkish Journal of Agriculture and Forestry*, İstanbul, cilt.24, 751-756 pp.
- Albayrak, M. and Güneş, E. (2010a). Traditional Foods: Interaction Between Local and Küresel Foods in Turkey. *African Journal of Business Management*. Vol. 4(4), April 2010.555-561 pp.
- Albayrak, M. and Güneş, E. (2010b). Implementations of Geographical Indications at Brand Management of Traditional Foods in the European Union. *African Journal of Business Management* Vol. 4(6), June 2010. 1059-1068 pp.
- Atay, E. (2013). Geographic Indications in the World and in Turkey and the Case of Adapazarı Islama Köfte. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bütünleşik Pazarlama İletişimi Yönetimi Anabilim Dalı, İstanbul. 103 s.
- Bulut, A. (2013). Coğrafi İşaretler ve Kırsal Kalkınma: Ezine Peyniri Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı, Çanakkale. 180 s.
- Bozkurt Küçük, B. (2016). Orman Ürünleri Endüstrisinde Toplam Verimli Bakıma Yönelik Sektörel Altyapının Belirlenmesi: İnegöl Örneği. Yüksek Lisans Tezi (yayınlanmamış), Düzce Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Orman Endüstri Mühendisliği Anabilim Dalı, Düzce. 96 s.
- Canada, J. S. and Vazquez, A. M. (2005). Quality Certification, Institutions and Innovation In Local agro-food Systems: Protected Designations of Origin of Olive Oil in Spain. *Journal of Rural Studies*, <http://eric.ed.gov/?id=EJ724354>. pp.475-486 (13.06.2016).
- Çakaloğlu, M. (2015). Marka Ürünler, Coğrafi İşaret ve Tüketici Algısı. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Antalya. 107 s.
- Çaylı, M. (2006). Türkiye'de Mobilya Sektöründe Faaliyet Gösteren KOBİ'lerin Mevcut Durumu, Sorunları ve Çözüm Önerileri. Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Orman Endüstri Mühendisliği Anabilim Dalı, Bartın.150 s.
- Demirer, H., R. (2010). Yöresel Ürün ve Coğrafi İşaretler: Fransa ve Türkiye üzerine bir inceleme. Doktora Tezi, Antalya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Antalya. 338 s.

- Erdem, E. (2009). Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin (KOBİ) Sorunları, Düzce İli Orman Ürünleri Sanayisi Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Düzce Üniversitesi, Fen Bilimler Enstitüsü, Düzce.107 s.
- Erol, Y. (2014). Türkiye'de Coğrafi İşaretleme Sisteminin Mevcut Yapısı. Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Eskişehir.67 s.
- Gökovalı, U. (2007). Coğrafi İşaretler ve Ekonomik Etkileri: Türkiye Örneği. Atatürk Üniversitesi, *İ.İ.B.F. Dergisi*, 21(2):141-160
- Gündoğdu, G. (2006). Türk Hukukunda Coğrafi İşaret Kavramı ve Korunması. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, İstanbul. 248 s.
- Gündeğer, M. (2014). Coğrafi İşaretlerin Bölgesel Turizm Gelişimindeki Önemi: Çanakkale İli Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Çanakkale.151 s.
- Ilıcalı, G. (2005). Coğrafi İşaretler, Coğrafi İşaretlerde Denetim ve Denetimde Akreditasyonun Önemi. Ankara Üniversitesi, Avrupa Toplulukları Araştırma Uygulama Merkezi (Ataum), 36. Dönem Avrupa Birliği Temel Eğitim Programı Semineri, Ankara.
- Kan, M. (2011). Yerel Düzeyde Ekonomik Kalkınmada Coğrafi İşaretlerin Kullanımı ve Etkisi: Akşehir Kirazı Araştırması, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.378 s.
- Karapınar, A. (2015). Orman Ürünleri Endüstrisinde Kalite Yönetiminin İncelenmesi (Tekirdağ, Kırıkkale, Edirne örneği). Yüksek Lisans Tezi, Düzce Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Orman Endüstri Mühendisliği Anabilim Dalı, Düzce.
- Megep, (2014a). El Sanatları Teknolojisi. Milli Eğitim Bakanlığı, *Ağaç Baston Süsleme*, Ankara. 59 s.
- Megep, (2014b). El Sanatları Teknolojisi. Milli Eğitim Bakanlığı, *Ağaç Baston Süsleme*, Ankara. 59 s.
- Megep, (2014c). El Sanatları Teknolojisi. Milli Eğitim Bakanlığı, *Ağaç Baston Süsleme*, Ankara.59 s.
- Megep, (2014d). El Sanatları Teknolojisi. Milli Eğitim Bakanlığı, *Ağaç Baston Süsleme*, Ankara.59 s.
- Megep, (2014e). El Sanatları Teknolojisi. Milli Eğitim Bakanlığı, *Ağaç Baston Süsleme*, Ankara. 59 s.
- Megep, (2014f). El Sanatları Teknolojisi. Milli Eğitim Bakanlığı, *Ağaç Baston Süsleme*, Ankara.59 s.

- Megep, (2014g). El Sanatları Teknolojisi. Milli Eğitim Bakanlığı, *Ağaç Baston Süsleme*, Ankara. 59 s.
- Megep, (2013a). El Sanatları Teknolojisi. Milli Eğitim Bakanlığı, *Ağaç Baston Yapımı*, Ankara. 60 s.
- Megep, (2013b). El Sanatları Teknolojisi. Milli Eğitim Bakanlığı, *Ağaç Baston Yapımı*, Ankara. 60 s.
- Megep, (2013c). El Sanatları Teknolojisi. Milli Eğitim Bakanlığı, *Ağaç Baston Yapımı*, Ankara. 60 s.
- Megep, (2013d). El Sanatları Teknolojisi. Milli Eğitim Bakanlığı, *Ağaç Baston Yapımı*, Ankara. 60 s.
- Megep, (2013e). El Sanatları Teknolojisi. Milli Eğitim Bakanlığı, *Ağaç Baston Yapımı*, Ankara. 60 s.
- Megep, (2013f). El Sanatları Teknolojisi. Milli Eğitim Bakanlığı, *Ağaç Baston Yapımı*, Ankara. 60 s.
- Megep, (2013g). El Sanatları Teknolojisi. Milli Eğitim Bakanlığı, *Ağaç Baston Yapımı*, Ankara.60 s.
- Megep, (2013h). El Sanatları Teknolojisi. Milli Eğitim Bakanlığı, *Ağaç Baston Yapımı*, Ankara. 60 s.
- Meral, Y. (2013). Kahramanmaraş Kent Merkezinde Coğrafi İşaretli Ürünlere İlişkin Tüketici Tercihleri. Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Kahramanmaraş.76 s.
- Moschini, C., Menapace, L. and Pick, D. (2008). Geographical Indications and the Competitive Provision of Quality in Agricultural Markets, *American Journal of Agricultural Economics*, Vol. 90, İşse 3, August 2008. USA. pp. 794-812
- Nizam, D. (2009). Protection of Geographical Indication: A Study of the "Aegean Cotton mark", Coğrafi İşaret Koruması: Ege Pamuğu İşareti Üzerine Bir Çalışma. Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Bölümü, Sosyoloji Anabilim Dalı, İstanbul.127 s.
- Oğuz, Z. (2016). "Yerel Değerlerin Turizm Ürününe Dönüştürülmesinde Coğrafi İşaretlerin Kullanımı: Siirt İli Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Mardin Kartuklu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Mardin. 99 s.
- Özbyram, M. (2013). Tokat İlinde Orman Ürünleri Sanayinin Mevcut Durumu, Sorunları ve Çözüm Önerileri, Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Eskişehir. 98 s.

- Özdamar, K. (2002). *Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi*, Kaan Kitabevi.
- Özgür, D. (2011). Coğrafi İşaretlerin Korunması: Avrupa Birliği'ndeki Hukuki Çerçeve ve Türkiye Uygulaması. Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Avrupa Birliği Anabilim Dalı, İzmir.368 s.
- Sancak, Ş. (2010). Kızılcık (*Cornus mas L.*) Odununun Bazı Fiziksel, Mekanik ve Teknolojik Özelliklerinin Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Orman Endüstri Mühendisliği Anabilim Dalı, Kastamonu. 92 s.
- Sevim Korkut, D., Beşikçi, M. (2015). Orman Ürünleri Endüstrisinde Bakım Faaliyetlerinin İncelenmesi; Düzce İli Örneği. Düzce Üniversitesi, *Ormanlık Dergisi*, 11(2), s 13-22.
- Şentürk, B. (2011). Coğrafi İşaretlerin Ekonomik Etkileri: Mikro ve Makro Açından Bir Değerlendirme. Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Muğla.108 s.
- Teuber, R. (2007). Geographical Indications of Origin as a Tool of Product Differentiation: The Case of Coffee. Contributed Paper prepared for presentation at the 105th EAAE Seminar 'International Marketing and International Trade of Quality Food Products', Bologna, Italy.
- TSO, (2014). *Devrek Bastonculuğu Mevcut Durum Analizi ve Envanter Çalışması*, Devrek. 28 s. (06 Mayıs 2016).
- Tuncay, M. (2009). Coğrafi İşaretlerin Korunması, Protection of Geographical Indications. Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Kırıkkale.149 s.
- URL-1 (2016). [http:// www.tpe.gov.tr/ TurkPatentEnstitusu/ resources / temp /E7F7EFB87F8A-48B9-9CD0-B04A2C8B742D.pdf](http://www.tpe.gov.tr/TurkPatentEnstitusu/resources/temp/E7F7EFB87F8A-48B9-9CD0-B04A2C8B742D.pdf). Türk Patent Enstitüsü, Devrek Bastonu Coğrafi İşaret Tescil Belgesi, 16 Mayıs 2016.
- URL-2 (2016) kutuphane.uludag.edu.tr. 14.Haziran 2016.
- URL-3 (2015). <http://www.Zonguldak.gov.tr/Devrek>. 14 Haziran 2016.
- URL-4 (2015). celebibastonlari.com. 19 Haziran 2016.
- URL-5 (2014). [http:// www.bastonmarket.com/ devren- bastonu- yapımım-ve-ozellikleri pmn33](http://www.bastonmarket.com/devren-bastonu-yapimim-ve-ozellikleri-pmn33). 19 Haziran 2016.
- URL-6 (2015). [http Devrek. beun. edu.tr/cricerik51devrek-baston-atolye](http://Devrek.beun.edu.tr/cricerik51devrek-baston-atolye). Html. 16 Mayıs 2016.
- URL-7 (2016). <http://www.ozdemirtic.com/Agacduztabanverendeler.html>. 17 Haziran 2016.

- URL-8 (2014). <https://m.youtube.com/watch?v=MrjuPI2HVUU>. 17 Haziran 2016.
- URL-9 (2014). <http://www.tpe.gov.tr/TurkPatentEnstitusu/commonContent/CAbout>. 18.06.2016
- URL-10 (2016). <http://www.devrekbastonevi.com/16-yilanli-serisi>. 10.10.2016
- URL-11 (2016). www.kuto.org.tr. 14. Temmuz 2016.
- Yalçın, B. (2009). Yöresel Ürünlerin Pazarlanmasında e-ticaretin Etkisinin İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, On sekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Biga.
- Yürekli, D. (2015). Coğrafi İşaretlerin Tescili ve Uygulama Sürecindeki Sonuçların Analizi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Dış Ticaret Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara. 177 s.
- Zuluğ, A. (2010). Coğrafi İşaretli Gıdalara İlişkin Tüketici Tercihleri Üzerine Bir Araştırma: İstanbul Örneği. Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, İzmir. 186 s.

EKLER

EK A

ANKET FORMU

Sayın İlgili,

Bartın Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Orman Endüstri Mühendisliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi “Sevil ÖZCAN “ tarafından Doç. Dr. Bülent KAYGIN yönetiminde yapılmakta olan “**COĞRAFİ İŞARET KAVRAMI VE DEVREK BASTONU ÖRNEĞİ**“ konulu Yüksek Lisans Tezi kapsamında hazırlanan bilgi toplama formundaki soruların tarafınızdan özenle dolduracağımı biliyoruz. Vereceğiniz yanıtlar ve firmanız ile ilgili bilgiler akademik etik çerçevesinde kesinlikle gizli tutulacaktır. İlginiz için teşekkür eder, işlerinizde başarılar dileriz.

1. İşletmenizin adı, adresi

.....

2.Kuruluş yılı: .....

Faaliyet Alanı: .....

Kaç yıldır bu sektörde çalışıyorsunuz.....

Mesleğiniz.....

İşletmedeki

pozisyonunuz.....

Değişkenler	Kategori	
Yaş		
Cinsiyet	Erkek	
	Kadın	
Baston üretimi dışında ek gelir durumu	Ek gelir olan	
	Ek gelir olmayan	
Sosyal güvenlik durumu	BAĞ-KUR	
	Sgk	
	Emekli sandığı	
	Güvencem yok	
Eğitim düzeyi	Ön lisans	
	Lisans	
	Yüksek lisans/Doktora	
	Lise	
	Meslek lisesi	
	Ortaokul	
İlkokul		

3. İşletmenizin hukuku yapısı nedir?

Anonim şirket	Limitet şirket	Şahıs şirketi	Komandit şirket	Adi şirket	Ferdi şirket	Diğer (Belirtiniz)

4. İşletmeniz nasıl kuruldu?

Satın alma	Miras yolu	Kendi kuruluşum	Diğer (Belirtiniz)

5. İşletmenin çalışan toplam personel sayısı : .....kişi Bayan ( ) .....kişi Erkek ( )

Üretim bölümünde çalışanların sayısı : .....kişi Bayan ( ) .....kişi Erkek ( )

6. İşletmenizde sektörle ilgili teknik elemanların sayısını belirtir misiniz?

Orman endüstri mühendisi.....adet Ağaç işleri endüstri mühendisi.....adet
Meslek yüksek okulu .....adet Meslek lisesi.....adet Diğer.....adet

7. İşletmenizin yıllık üretim kapasitesi.....(adet)

8. İşletmenizin üretim şekli hangisidir?

( ) Seri üretim ( ) Sipariş üretimi ( ) Hem seri hem de sipariş üretimi ( ) Diğer .....

9. Bulduğunuz il dışında ya da başka ülkede üretim biriminiz var mı? ( ) Hayır ( ) Evet

10. İşletmenizde düzenli Ar-Ge faaliyetinde bulunan ayrı bir biriminiz var mı? ( ) Hayır ( ) Evet

11. Herhangi bir birimden Ar-Ge hizmeti alıyor musunuz? ( ) Evet ( ) Hayır

12. Üretim sürecince yararlandığınız Ar-Ge hizmetini aşağıdaki birimlerin hangisinden sağladınız?

( ) Meslek odaları ( ) Üniversite ( ) KOSGEB ( ) Diğer kamu kuruluşları
( ) Özel kuruluşlar ( ) İşyerimizdeki Ar-Ge biriminden
( ) Diğer.....

13. İşletmenizin teknik donanımlarındaki eksiklikleri aşağıdaki kriterlere göre belirtiniz.

Eksiklikler			
Üretim hattında makine eksikliği	Kapasite yetersizliği	Yeni teknoloji eksikliği	Ambalaj teknikleri eksikliği

14. Devrek bastonu üretiminde kullanmış olduğunuz teknoloji biçimi hangisidir?

Edinim biçimi					
Piyasada uzun süredir var olan teknoloji (rakiplerin kullandığı)	Önceki ustalar	Aile	Ar-Ge çalışmaları sonucunda kendimiz elde ettik	Patent- lisans vb. satın alarak	Diğer (Belirtiniz)

15. İş yerinde ürünler aynı kalitede mi üretilmekte yoksa talebe göre değişmekte midir?

( ) Aynı kalitede ( ) Talebe göre değişmekte

16. Coğrafi işaret hakkında bilginiz var mıdır? ( ) Evet ( ) Hayır ( ) Kısmen

17. Devrek bastonu diğer bastonlardan farklı mıdır? ( ) Evet ( ) Hayır

18. Farklı ise farkını belirtiniz.

.....

19. Coğrafi işareti bir kelime ile tanımlamak isterseniz aşağıdakilerin hangisini seçerdiniz?

( ) Patenttir ( ) Kendine özgü koruma aracıdır ( ) Markadır
( ) Tescildir ( ) Bilmiyorum ( ) Diğer

20. Coğrafi işaretlerin kontrolü için denetim mekanizması var mı?

Evet ( ) Hayır ( ) Bilgim yok ( )

21. Cevabınız hayır veya bilgin yoksa sizce bir denetim mekanizması olması gerekir mi?

Evet ( ) Hayır( ) Fark etmez ( )

22. Devrek bastonu Coğrafi işareti için oluşturulan denetim mekanizmasını nasıl buluyorsunuz?

Yeterli buluyorum	Yeterli kontrol yapılmıyor	Yeterli eleman yok	Bilgilendirme yok	İlgilenilmiyor

23. Devrek bastonu İçin Bir Standart Mevcut mu? Evet ( ) Hayır ( ) Fikrim yok ( )

24. Cevabınız evet ise bu standart nedir?

.....

25. Sizce bu standart yeterli mi?

Evet	Hayır	Bilmiyorum

26. Coğrafi işaret size ve bölgeye bir katkı sağlar mı?

Evet	Hayır	Bilgin yok

27. Eğer bir katkısının olacağını düşünüyorsanız sizce en önemlisi hangisi olabilir?

1. Ürünün tanıtımı sağlanmış olur	
2. Ürünün ismi korunmuş olur	
3. Üreticinin daha yüksek fiyata ürün satması sağlanmış olur	
4. Bölgenin tanıtım ve reklamı yapılmış olur	
5. Turizm potansiyelini artırır	
6. Ürünün kaliteli olmasını sağlar	
7. Talep artışı	
8. Üreticiler arasında birlik oluşumu	

28. Coğrafi işaret almış Devrek bastonu hangi metot ile yapılmaktadır?

( ) El yapımı ( ) Makine Yapımı ( ) Makine - el yapımı

29. Coğrafi işaret almış Devrek bastonu aşağıdaki korumaların hangisini sağlar?

Ürünün korunması	Üreticinin korunması	Tüketicinin korunması	Ülkenin ve bölgenin milli ve kültürel değerlerinin korunması

30. Sizce coğrafi işaretin olumsuz bir yanı olabilir mi? Evet ( ) Hayır ( ) Fikrim yok ( )

31. Olumsuzluk olabileceğini düşündüğünüz olaylar neler olabilir?

1. Üretim artışına bağlı çevre kirlenmesi
2. Kişiler ve bölgeler arası anlaşmazlıklar
3. Standartları tutturamamanın getirdiği gelir kayıpları
4. Üretici üzerine ek masraf
5. Resmi prosedürlerin getirdiği sıkıntı
6. Bilmiyorum
7. Cevap Yok
8. Diğer.....

32. Coğrafi İşaret aldıktan sonra Devrek bastonunda oluşturduğu değişiklikleri derecelendiriniz.

Değişiklikler	Etkisiz	Kısmen	Ne etkili ne	Etkili	Çok etkili

		etkili	etkisiz		
Devrek bastonu üretimi					
Devrek bastonu pazarlama olanakları					
Devrek bastonun fiyatı					
Ürünün tanınma alanı					
Ürünün korunmasını					
Üreticilerin birlikte hareket etmeleri					
Devrek bastonu üreten üretici sayısını					

5:Çok etkili 4: Etkili 3: Ne etkili ne etkisiz 2: Kısmen etkili 1: Etkisiz

33. İşletmenizin kendi markası var mıdır? ( ) Var ( ) Yok

34.Coğrafi işaret almış Devrek bastonu için üretim şeklini işaretleyiniz.

İşletmenin üretim şekli	
Kendi markamız için ürünler tasarlayıp üretiyoruz	
Fason üretim yapıyoruz	
Hem kendi markamız için hem de başka markalar için üretim yapıyoruz	
Özel üretim yapıyoruz	

35.Coğrafi işaret aldıktan sonra kullandığınız ortalama kapasite kullanımınız?

( ) Tam kapasite ile çalışıyoruz ( )Kapasitemizin %.....kullanıyoruz.

36.Tam kapasite ile çalışmıyorsanız aşağıdaki belirtilen nedenleri derecelendiriniz.

Tam kapasite çalışmama nedenleri	Hiç etkili değil	Etkisiz	Ne etkili ne etkisiz	Etkili	Çok etkili
Hammadde yetersizliği					
Finansman yetersizliği					
Üretim hattında makine eksikliği					
Enerji yetersizliği/pahalılığı					
Talep yetersizliği					
Nitelikli personel istihdamı					
Yeni teknoloji eksikliği					
Diğer(Açıklayınız).....					

1:Hiç etkili değil 2:etkisiz 3: Ne etkili ne etkisiz 4:Etkili 5:Çok etkili

37.Coğrafi işaret almış Devrek bastonunun ilçede kurulmasında en etkili olan sebep nedir?

İşletmenin ilçede kurulmasında etkili sebep	
Hammadde temini	
İşgücü temini	
Altyapı yatırımının yeterliliği	
Teşvik imkânları	
Kendi yöremize veya ilçeye yatırım yapma isteği	
Geçmişten gelen alışkanlıklar ve burada ikametgâh etmemiz	

38.Coğrafi işaret almış Devrek bastonunun üretim miktarını neye göre belirliyorsunuz?

Seçenekler	
Sipariş üzerine	
İç talep üzerine	
Dış talep üzerine	
Üretim maliyeti	
Finansman koşullarına göre	
Diğer	

39.Coğrafi işaret almış Devrek bastonunun üretimiyle ilgili aşağıdaki sorunları hangi sıklıkla yaşıyorsunuz?

Üretimle ilgili sorunlar	Çok	Seyrek	Orta	Sık	Çok sık
--------------------------	-----	--------	------	-----	---------

	seyrek				
Yasa ve yönetmeliklerde eksiklikler					
Yerli hammadde yetersizliği					
Kalifiye eleman eksikliği ve işçi sorunu					
Enerji maliyetinin yüksek olması					
Teknoloji yetersizliği					
Talep yetersizliği					
Diğer					

1:Çok seyrek 2:Seyrek 3: Orta 4:Sık 5:Çok sık

40. Coğrafi işaret almış Devrek bastonu üretimi ile ilgili yenilik ve gelişmeleri izliyor musunuz?

( ) Evet ( ) Hayır

41. Cevabınız evet ise üretim ile ilgili yenilik ve gelişmeleri nasıl izliyorsunuz?

( ) Ülke içinde fuarlara gidiyorum.

( ) Ülke dışında fuarlara gidiyorum

( ) Ürünlerimizle ilgili yayın ve katalogları takip ediyorum

( ) TÜBİTAK, KOSGEB, TSE vb. kuruluşlarla iş birliği yapıyorum

( ) Aynı sektörde çalışan diğer işyerlerinin tecrübelerinden yararlanıyorum

( ) Diğer (Belirtiniz).....

42. Devrek bastonu coğrafi işaret aldıktan sonra üretiminde yenilikler yaptınız mı? ( ) Evet ( ) Hayır

43. Devrek bastonu coğrafi işaret aldıktan sonra yenilik çalışmalarını hangi sıklıkla yaptınız?

Yenilik çalışmaları	Çok seyrek	Seyrek	Orta	Sık	Çok sık
Mevcut ürünü geliştirme, iyileştirme ve kalite artırımı					
Ürün çeşitlendirme					
Makinelerin teknolojiye uygun seçimi					
Özgün, yeni bir üretim teknolojisi geliştirme					
Yeni ürün tasarımı					
Diğer					

1:Çok seyrek 2:Seyrek 3: Orta 4:Sık 5:Çok sık

44. Coğrafi işaret almış Devrek bastonu hizmet içi eğitimi hangi yollarla sağlamıştır?

Hizmet içi eğitim	
Uygulanmadı	
KOSGEB	
Kendi tarafımdan	
Makine alınan işletme	
Dernek	
Diğer	

45.Coğrafi işaret almış Devrek bastonu denetleniyor mu? ( ) Evet ( ) Hayır

46. Devrek bastonunu pazarlarken tanıtma faaliyetleri kullanır mısınız? ( ) Evet ( ) Hayır

47.İşletmenizin müşteri kitlesi nedir?

Toptancılar ( ) Perakendeciler ( ) Özel üretim müşterisi ( ) Diğer(Belirtiniz).....

48. Coğrafi işaret almış Devrek bastonunun tanıtımını derecelendiriniz.

Tanıtma faaliyeti türleri	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sık sık	Her zaman
Firma broşürleri(FB)					
Yurt içi ticari fuarlar (YİTF)					
Toptancı ve perakendecilere satış özendirme (TPSÖ)					
Basın yayın yoluyla Reklam (BYYR)					
Yurt dışı ticari fuarlar (YDTF)					
Diğer.....					

1:Hiçbir zaman 2:Nadiren 3Bazen 4:Sık sık 5:Her zaman

49. Coğrafi işaret almış Devrek bastonu pazarlama sürecinde karşılaştığınız sorunu belirtiniz.

Karşılaşılan sorun	
Pazarı iyi tanımamak	
Pazar oluşturmak için önemli harcamalar yapmak	
Reklam satış	
Pazar için kuruluşlardan yeterli desteği görememek	

50. Coğrafi işaret almış Devrek bastonu yeterince Türkiye' de tanınıyor mu? ( ) Evet ( ) Hayır

51. Cevabınız hayır ise tanınmama sebebini belirtiniz.

Tanınmama sebepleri	Hiç değil	Etkisiz	Ne etkili ne etkisiz	Etkili	Çok etkili
Diğer baston üretim bölgelerinin aldıkları/alacakları teşvikler ile öne çıkmaları					
Makine yapımı ucuz bastonlara devlet desteklerinin oluşturulması					
Türkiye'de ve Dünyada ahşap ürünlere olan ilginin azalması					
Hammadde stoklarının azalması ve bu konuya yeteri ilginin verilmemesi (Kızılçık ağacının usulsüz/ bilinçsiz kesim ve satışı)					

5:Çok etkili 4:Etkili 3:Ne etkili ne etkisiz 2:Etkisiz 1:Hiç etkili değil

52. Coğrafi işaret aldıktan sonraki kar marjınızın durumunu önceki durumla karşılaştırınız.

Kar marjı seyri kriterleri	
Kar marjım arttı	
Kar marjım değişmedi	
Kar marjım azaldı	

53.Devrek bastonuna alınmış olan coğrafi işarettten memnun musunuz?

Hiç memnun	Memnun değilim	Kararsızım	Memnunum	Çok memnunum
------------	----------------	------------	----------	--------------

değilim				

5: Çok memnunum 4:Memnunum 3:Kararsızım 2: Memnunum 1:Hiç memnun değilim

54. Coğrafi işaretten beklentilerinizi karşılayabildiniz mi?

( )Evet ( ) Hayır ( ) Kısım

55. Cevabınız Hayır ya da Kısım ise beklentilerinizi karşılayamama nedeniniz nedir?

.....

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Sevil ÖZCAN
Doğum Yeri ve Tarihi : Polatlı - 21.08.1990

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Bartın Üniversitesi
Yüksek Lisans Öğrenimi : Bartın Üniversitesi
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce (ORTA)

İş Deneyimi

Stajlar : Kastamonu Entegre Sanayi Ltd. Şti. / Ankara Orman İşletme Müdürlüğü

Projeler ve Kurs Belgeleri : Bilgisayar Programlama
Autocad
Kişisel Gelişim
Diksiyon
İngilizce
Etkili Sunum Teknikleri

Çalıştığı Kurumlar : Kırıpazarı Ortaokulu
Bakioğlu Ortaokulu

İletişim

E-Posta Adresi : sevilzcn@gmail.com

Tarih : 22 /09/ 2016 (Tez sınav tarihi)